

WÖHRMANN, EDUARD LUDVIG
KREUTZWALD, FRIEDRICH REINHOLD

Wäike Kalewipoeg

Tartus : Hermann
1921

Trükise digitaalkoopia ehk e-raamatu tellimine (eBooks on Demand (EOD)) –miljonid raamatud vaid hiireklõpsu kaugusel rohkem kui kümnes Euroopa riigis!

Täname Teid, et valisite EOD!

Euroopa raamatukogudes säilitatakse miljoneid 15.–20. sajandi raamatuid. Kõik need raamatud on nüüd kättesaadavad e-raamatuna — vaid hiireklõpsu kaugusel 24 tundi ööpäevas, 7 päeva nädalas. Tehke otsing mõne EOD võrgustikuga liitunud raamatukogu elektronkataloogis ja tellige raamatust digitaalkoopia ehk e-raamat kogu maailmast. Soovitud raamat digiteeritakse ja tehakse Teile kättesaadavaks digitaalkoopiana ehk e-raamatuna.

Miks e-raamat?

- ➔ Saate kasutada standardtarkvara digitaalkoopia lugemiseks arvutiekraanil, suurendada pilti või navigeerida läbi terve raamatu.
- ➔ Saate välja trükkida üksikuid lehekülgi või kogu raamatu.
- ➔ Saate kasutada üksikterminite täistekstotsingut nii ühe faili kui failikomplekti (isikliku e-raamatukogu) piires.
- ➔ Saate kopeerida pilte ja tekstiosi teistesse rakendustesse, näiteks tekstitöötlusprogrammi-desse.

Tingimused

EOD teenust kasutades nõustute Te tingimustega, mille on kehtestanud raamatut omav raamatukogu. EOD võimaldab juurdepääsu digiteeritud dokumentidele rangelt isiklikel, mittekommertseesmärkidel. Kui soovite digitaalkoopiat muuks otstarbeks, palun võtke ühendust raamatukoguga.

- ➔ Tingimused inglise keeles: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/en/agb.html>
- ➔ Tingimused saksa keeles: <http://books2ebooks.eu/odm/html/utl/et/agb.html>

Rohkem e-raamatuid

Seda teenust pakub juba tosin raamatukogu enam kui kümnes Euroopa riigis.

Lisainfo aadressil: <http://books2ebooks.eu>

3525

~~11/15~~

Wäike

Kalewipoeg.

Lühike kokkuwõte õndsas Lauu-isa

Dr. Fr. R. Kreutzwald'i järel.

Ed. L. Wöhrmann.

Tartus.

1921

Hermann'i trükoja trükk ja kirjastus.

Soowituseks.

Laena mulle kannelt, Wanemuine!
Kaunis lugu mõlgub meeles,
Muistse põlwe pärandusest
Ihkan laulu ilmutada.

Ärjage, hallid muistena hääled!
Sõudke sala sõnumida
Paremate päewade pajatust
Armsama aegade ilust.

Tule sa, lauliku, targa tütar!
Jõua Endla järweesta;
Pikalt ju hõbedases peeglis
Siidi juuksid silitasid.

Wõtkem tõe weli, wanad warjud!
Näitkem kadunud nägusid,
Wahwama meeste ja nõidade,
Kalewide käikisida.

Kalewi ja Linda lugu.

Muiste leiti Kalewalas
 Kange meeste kasusida
 Mitmes külas kaswamaies,
 Mitmes talus tõusemaies,
 Mis kui Taaralaste taimed,
 Wõidulaste wõsukesed
 Sureliku eide sülest
 Siia ilma siginenud, —
 Mehed kui tammed tugewad.

Põhja püiril seisis pere,
 Tugew talu kaljudela
 Taara tamme/metsa ääres,
 Pool weel seisis metsa peidus,
 Teine pool lausa lagedal.

Peres kaswis kolmi poega,
 Taaralaste tainekesi.

Üks neist weeres Wenemaale
 Teine tuiskas Turjamaale,
 Kolmas istus kotka selga,
 Põhja kotka tiiwa pääle.

See kes weeres Wenemaale,
 Kaswis kauniks kaubameheks,
 Põe poordide punujaks;
 See, kes tuiskas Turjamaale,
 Sirgus wapraks sõjameheks,
 Tõusis tapperi tautajaks.

See kes sõitis kotka seljas
 Põhja kotka tiiwa päälä,
 Lendas palju, liiges palju,
 Lendas tüki lõuna poole,
 Teise tüki tõusu poole,
 Sõitis üle Soome mere,
 Liiges üle mere, *Lääne*

Weeres üle Wiru mere,
 Kuni õnne kohendusel,
 Jumalikul jahatusel
 Kotkas kõrge kalju pääle
 Wiskas mehe Wiru randa.
 Meie maale tulnud meesi
 Riiki kohe rajatanud,
 Laia walda asutanud,
 Kena koja ehitanud,
 Kus ta wägew wolil käsi
 Laia walda walitsemas.

Läänes elas noori leske,
 Naine üksina talunes,
 Kes kui tuba toeta,
 Hoone seinad katukseta.
 Läks ta karja saatemaie,
 Mis ta leidis karja teelta?
 Leidis kana karja teelta,
 Tedre muna tallermaalta,
 Warekse poja wainulta.
 Leske wõttis kana kaisu,
 Pistis tedre muna põue,
 Wõttis leina lepituseks,
 Kurwastuse kustutuseks
 Kodulapsiks kaswamaie;
 Wiskas warekse poegada
 Rippakile põlle rüppe;
 Wiis neid kolmina koduje,
 Kandis sala kamberie,
 Kiwist tehtud kelderie.
 Wõttis kätte willawaka,
 Pani paari audumaie,
 Muna alla kana pääle,
 Kaane alla kaswamaie,
 Seades sigimise wäka

Salwe sõrwale seisama ;
 Wiskas siis warekse poja
 Kassi nurka kirstu taha.
 Kaswis kana, ~~audus~~ muna ;
 Kana kaswis kaane alla,
 Tedre muna tiwa alla,
 Kaswis kuu, paisus kaksi,
 Kaswis kortel kolmat kuuda,
 Nädala ehk neljat kuuda,
 Pääle paari päewakesta.
 Lesk läks aita waatamaie,
 Kasulapsi katsumaie,
 Mis säääl kaswis kaane alta ?
 Kanast kaswis kena neitsi
 Tedre munast teine tütar ;
 Kanast sai Salme, sula neitsi,
 Tedrest Linda, libe neitsi.

Mis sai warekse pojasta
 Kassi nurgas kirstu taga ?
 Wareksest sai waene lapsi,
 Ohtupäine orjatüdruk,
 Tuletungla torgitawa,
 Kaelakoogu konksitawa.

Salmel käisid kosilased,
 Wiied, kuued wiinakruusid,
 Seitse sala kuulajada,
 Kaheksa kaugelt waatajat ;
 Käisid kõrged kosilased :
 Üks oli kuu, teine päike,
 Kolmas tähte poisikene.

(Salme põlgab kõik teised kosilased, kuu ja päikese ja läheb tähele mehele, kus siis pulmapidu ja tantsu pääle, mis kaua kestab, jälle uuesti kosilased Lindale käima hakkawad.)

Risti tantsu tantsitie,
 Wiru tantsu weeretie,

Sõre liiwa sõtkutie,
 Mümpinda piinatie.

Tähte peig ja Salme neiu
 Pidasiwad pulma ilu
 Tuli kuu teisel korral
 Pulma ilu pilli pääle
 Lääne talusse tagasi
 Wiiekümmenel hobusel
 Kuuekümmenel kutsarila;
 Tahtis tedremunast tütre
 Linda endal liiwitseda.

Wennad tahtsid kuudeele,
 Öde ööde kuningale;
 Linda ei tahtaud kuule minna,
 Linda hüüdis saunastana,
 Linda padjusta pajatas,
 Ebemesta heitis keelta:

„Ei mina kuld lähe kuule,
 Hõbe ei ööde kuningale!
 Kuul on kuusi ametida,
 Wiis weel ise walmistusi,
 Tosin teisi talitusi;
 Wahest waragi tõuseb,
 Wahest tõuseb walgehela,
 Wahest uputab uduje,
 Katab palge kastenarma,
 Wahest peidab pilwetie,
 Korra tõuseb koidikula,
 Korra koidu keskeela,
 Korra kaob ta koguniste,
 Jätab walda wahtimata.“

Kuu läeb koju kurwal meelel,
 Pahandus paistab palgesta,
 Kurjus silma kulmulta.
 Risti tantsutantsitie,
 Wiru tantsuweeretic,

Harju tants~~h~~ hakatie,
 Sõre liiwa sõtkutie,
 Murupinda piinatie.

Tähte peig ja Salme neidu
 Pidasiwad pulma ilu.
 Sääl tuli teine kosilane,
 Pulma ilu pilli pääle
 Teist kord õnne katsumaie,
 Tuli päike parganala
 Wiiekümmenel hobusel,
 Kuuekümnenel kutsarila,
 Ise tuli täku seljas;
 Tahtis Linda liiwitseda,
 Tedre tütre naiseks wõtta;
 Wennad tahtsid päikesele,
 Õde päewa päälikuie;
 Linda ei tahtnud päewa peigu,
 Linda hüüdis' saunastana,
 Linda padjusta pajatas,
 Ebemesta heitis keelta:

„Ei ma kuld lä'e päikesele,
 Hõbe ei päewa päälikule,
 Päew teeb pahada palju:
 Jätab linad liiwikuie,
 Kaera seemetä kaotab,
 Odrad põllule põletab,
 Nisud nurmele närtsitab
 Rukkid wagude waele;
 Paistab suwel pikka aega,
 Talwel ei tule tüppagi.“

Päew läheb puhkedes läwelta
 Kõrwetab põua palawal.

Eisti tants~~h~~ tantsitie,
 Wiru tants~~h~~ weeretie,
 Harju tants~~h~~ hakatie,
 Lääne tants~~h~~ lõhutie,

Sõre liiwa sõtkutie
 Muru pinda piinatie.
 Tähte peig ja Salme neidu
 Pidasiwad pulma ilu.
 Sääl tuli kolmas kosilane
 Pulma ilu pilli pääle,
 Tuli wesi weerewala
 Wiiekümmenel hobusel,
 Kuuekümmenel kutsarila,
 Ise wesihalli seljas,
 Tahtis Linda liiwitseda,
 Tedre tütri naiseks wõtta :
 Wennad tahtsid wettedele,
 Õde woode kuningale ;
 Linda ei tahtnud wettedele,
 Linda hüüdis saunastana,
 Linda padjusta pajatas
 Ebemesta heitis keelta :
 „Et ma kuld lä'e wettedele,
 Hõbe ei woode kuningale !
 Wood on kurjad weeremaie,
 Lained pahad langemaie,
 Hallikad harunemaie,
 Jõed jõledad jooksemaie.“
 Wesi weeres pisarpillil,
 Laine leinates koduje,
 Woolas kurwasti wärawast,
 Risti tants~~a~~ tantsitie,
 Wiru tants~~a~~ weeretie,
 Harju tants~~a~~ hakatie,
 Lääne tants~~a~~ lõhutie,
 Järwa tants~~a~~ jännatie,
 Sõre liiwa sõtkutie,
 Murupinda piinatie.
 Tähte peig ja salme neidu
 Pidasiwad pulma ilu.

Sää! tuli neljas kosilane
 Pulma ilu pilli pääle,
 Tuli tuuli tuisateles
 Wiiekümmenel hobusel,
 Kuuekümmenel kutsarila,
 Ise tuulistäku seljas,
 Tahtis Linda liiwitseda,
 Tedre tütre naiseks wõtta.
 Wennad tahtsid tuuledele,
 Õde soowis õhkudele;
 Lind' ei tahtnud tuuledele,
 Ega õhu ülemale.
 Linda hüüdis saunastana,
 Linda pädjusta pajatas
 Ebemesta heitis keelta:
 „Ei ma kuld lä'e tuuledele,
 Hõbe ei õhu ülemale!
 Tuuled kurjad tuiskamaies,
 Marud hullud möllamaies.“
 Tuul läheb tuisates koju,
 Ei pea pikka pahandusta,
 Ega tuska tunnikesta.
 Risti tantsk tantsitie,
 Wiru tantsk weeretie,
 Harju tantsi hakatie,
 Lääne tantsk lõhutie,
 Järwa tantsk jännatie,
 Tartu tantsk tallatie,
 Sõre liiwa sõtkutie,
 Murupinda piinatie.
 Tähtepeig ja Salme neidu
 Pidasiwad pulma ilu.
 Sää! tuli wiies kosilane
 Pulma ilu pilli pääle,
 Lääne talu läwedele
 Tuli Kungla kuninga preeg

Wiiekümmanel hobusel,
 Kuuekümmanel kutsarila
 Ise kuldataku seljas ;
 Tahtis Linda liiwitseda
 Tedre tütre naiseks wõtta.
 Wennad tahtsid Kungla peigu,
 Õde kuninga pojale,
 Lind' ei tahtnud Kungla peigu,
 Linda hüüdis saunastana,
 Linda padjusta pajatas,
 Ebemesta heitis keelta :

„Ei ma kuld lä'e kuningale,
 Hõbe ei Kungla poisile :
 Kuningal on tütre kurjad,
 Kes mind wõörast wihkaksiwad.“

Kungla peig läheb kurwal tujul
 Wand'des wälja wärawasta.

Risti tantsitantsitie.

Wiru tantsiweeretie. jne.

Tähte peig ja Salme neidu
 Pidasiwad pulma ilu.

Sääl tuli kuues kosilane
 Pulma ilu pilli pääle,
 Tuli Kalew, kange meesi,
 Wiiekümmanel hobusel,
 Kuuekümmanel kutsarila,
 Ise uhke täku seljas ;
 Tahtis Linda liiwitseda,
 Tedre tütre naaseks wõtta.
 Wennad ei tahtnud Kalewile,
 Leske keelas kanget wõtta !
 Lind' aga tahtis Kalewile,
 Linda hüüdis saunastana,
 Linda padjusta pajatas,
 Ebemesta heitis keelta :

„See mul meesi meele pärast,
Sellel kihlad kinnitame.

Kalew tuppa kutsutie,
Laua taha istutie,
Ette see ihutud laua,
Taha see tahutud seina
Kangad seina katteeksa;
Ette see hõbeda kannu,
Kallis kuldane peeker,
Sisse see mõdu magusa,
All on meski, pääl on wahtu,
Kesköl on õlut punane.

Leske palus leiba wõtta,
Salme palus mokka kasta:
„Sööge, Kalew, jooge, Kalew,
Maitsege meie magusat,
Kastke kurku pulma kannust,
Wikelisest wiina kruusist!
Elage, Kalew, rõõmulan
Pikil pidude päiwil!“

Kalew mõõkada teristas,
Kulda helkuda helistas,
Kannus-kardada käristas,
Raha pungada raksatas,
Targal keelila kõneles:

„Ei taha süüa, eidekene,
Ei taha juua, noorikukene,
Maitseda ei teie magusat,
Katsuda ei teie kibedat,
Ega rõõmulan elada;
Tooge mu oma tubaje,
Laske Linda põrandale,
Tedre tütar teiste sekka!“

Linda mõistis, kostis wasta:

„Peiukene, poisikene!
Annid aega kaswadessa,

Sõstrasilmal sirgudessa :
 Anna aega ehtidessa !
 Kaua ehib see isata,
 Kaua ehib see emata. "

Kalew ei wõtnud kannust märga,
 Ega toitu tugewuseks,
 Ega maitsend pulma ilu.
 Kalew kosis kulda neidu,
 Wõttis Linda kodukanaks.
 Saaja kokku kutsutie,
 Pulmalisi palutie
 Lustipidu pidamaie ;
 Sest et tamme Tartu rajalt,
 Lepa linna uulitsalta
 Juurtega ühte jooksenud,
 Ladwila kōkku langenud.

Risti tantsu tantsigeme,
 Wiru tantsu weeregeme,
 Harju tantsu astugeme,
 Lääne tantsu lendageme,
 Järwa tantsu jätkageme,
 Oma tantsu hoidageme :
 Seni kui tõuseb sõrga soosta,
 Sõrga soosta, märga maasta,
 Weerik warwaste wahelta,
 Kerikanne keskeelta !

Kalew peig ja Linda neidu
 Pidasiwad pulma ilu.

Kalew hakkab kõju minema,
 Kutsub Linda saajaasta,
 Tedre tütri teiste seltsist,
 Luike lusti pidulita

Linda hüüab üle ukse :
 „Jookse, poiss, jooda hobune,
 Palgapoiss, pane sadula,

Käskujalga, kääna saani,
 Saani aisad akenaie
 Saani küljed künniksele,
 Saani kolju wasta koitu!“

Siis ta läheb lese poole

Jumalaga jättamaie :

„Jumalaga, kasuema!

Ära pean mina minema,

Luike parwesta lendama,

Kotkas külasta lahkuma ;

Ära pean hädast minema,

Ära hoasta rahwakesest,

Paremasta paikudesta,

Tuttawasta taludesta !

Pidu peab pärale jääma,

Pulm peab jääma poolikule,

Õlled otsaje ujuma

Saiad saama kannikale!“

Siis ta armas astus saani,

Kargas kõpstes peiu kõrwa

Kalew kannusta käristas,

Kulda helkuda helistas :

„Oh Linda, minu omane !

Mis sina koju unustsid ?

Kolmed sa koju unustsid :

Kuu jäi koja läwele,

See sinu wana isada ;

Päew jäi pääle aidawiilu,

See sinu wana onuda ;

Kased kambri läwele,

Need sinu wirwed wennikesed,

Läänes kaswnud lellepojad.“ —

„Kui on jäänud, jäägu pääle,

Ukku annab uue õnne :

Kuhu teeda tallatie,

Rada ette rajatie,

Sinna peab saadik sadama
 Kuu jäi kurvast waatamaie,
 Pahal meelel paistis päewa,
 Kased nutawad kamberin.
 Linda, lind ei tundnud leina
 Tun'd ei teiste kurwastusi ;
 Linda lendis peiu armul,
 Sõitis kaasa sõudemisel
 Üle laia lagedaida,
 Läbi paksu metsasida ;
 Sõitis päewal päikse walgel,
 Öösel hõbesõlge walul
 Kalewide koju poole,
 Kaasa siidi kamberie,
 Kus oli seatud kena sāngi,
 Padjuline puhke-paika.

3. Wana Kalewi surm.

Elu oli noorel lõunal
 Keskepäewa keeritusel
 Kalewide kaasakesta
 Sugul rohkest sigitanud.
 Linda oli laulusuuga
 Wiburitwa wibutelles
 Kangeid poegi kaswatanud
 Isa kuju kandejaks,
 Oli anderohkel rinnal,
 Eide armuhallikala
 Kaelakandjaks kosutanud
 Inimeseks imetanud,
 Kuude walgel taadi rinnal
 Kangelaseks karastanud,
 Mõistelikuks musutanud :
 Kuni asja a'ajaks kaswid,
 Sammu lühendajaks saiwad.

gist taadi elu õhtul
 si alles kodu kaswid,
 s kui ernekaunakesta.
 sed olid tuulejuhil,
 linnutesde tähendusel
 Wõõramaale rada wõtnud,
 Käiki pika kaugusela,
 Läänud õnne otsimaie
 Pesa aset püüdemaie.
 Kalew-taati oli käskind
 Kindlal sõnal kinnitanud:
 Meie maada märkamata
 Ühe poja päranduseks
 Walitsuse wallaks jätta.
 Kui tuli õnnis õntuke,
 Waikne elu widewikku,
 Siis'ap Kalew sala sõnul,
 Ette kuulutuse kombel
 Eidekesel' ilmutanud
 Asja niida awaldanud:
 „Linda, kallis lillekene,
 Kulla kullerkupukene,
 Kes sa kewadisel käigil,
 Suwe päewa sõuendusel
 Kangeid poegi mulle kandnud,
 Armu piimal paisutanud,
 Kätewarrel kiigutanud.
 Sina saad weel sügisela
 Kange lapse ilmal kandma;
 Saad teda rüpel rawitsema,
 Rinna lättel rammustama
 Suu juures suisutama,
 Kätewarrel kiigutama
 See'p see poega pesamuna,
 Abariku taliekene,
 Talwe piiril kaswand taime

Peab mull' kõigis wääriliseks
 Tegudes ja olles tõusma,
 Tulew' põlwe suu peab kandma
 Tema nime mälestusi,
 Kange tööde kiitusida.
 Kui on poega meheks kaswand,
 Walitsuse woli wõtnud,
 Siis saab õitsew õnneaega,
 Rahu põli rahwa keskel
 Eesti piiril idanema.
 Ma ei taha kuningriigi
 Woliwalda wähendada
 Lipi-lapi lahutada :
 Riik peab jääma jagamata
 Ühe poja woli alla,
 Kangemale kaitse wallaks.
 Jääb äga riiki jagamata
 Ühe poja päranduseks,
 Siis on tükil tugewusta,
 Suurel kiwil kindelusta.
 Osad wäetid, wõimetumad
 Sööksid üksteist ise ära
 Kaswab meheks noorem poega,
 Heitku liisku wendadega,
 Kesse rahwa kaitsejaks,
 Kuningriigi walitsejaks
 Nende seast saab tõusemaie.
 Jumalate juhatused,
 Taaralaste tähendused
 Saawad asja sobitama
 Paremast, kui meie arwud.
 Teised wennad weerenegu
 Wõõramade murudele
 Kaljumaale kaugeele. —
 Tehku toad tuule pääle,
 Elud ilma ääre pääle,

Majad marjawarte pääle,
 Kojad kobru lehtedele,
 Saunad pilwe sõrwa pääle,
 Wihtelawad wihma alla.
 Maad on mitme margalised,
 Taewas laia laiguline;
 Tugew leiab tuuletiwul,
 Leiab paksu pilwedesta,
 Kotkas kaljult pesapaika.
 Kanget meest ei kõida kõied,
 Pea ei kinni rauda paelad.“

Kes oli külma kamberila,
 Tarretanud tubadela,
 Pikil õlgil põrandala?
 Kalewi taat, wanarauka,
 Oli külma ju kamberil,
 Tarretanud tubadela,
 Pikil õlgil põrandala.
 Pärast pikka pajatusta,
 Kui sai asju kuulutanud.
 Riigi pärimise pärast,
 Langes Kalewide taati
 Pikil woodil põdemaie,
 Ala sāngil loksumaie,
 Ega tõusnud toetama
 Jalgu alla paenutama,
 Eit pani sõle sõudemaie,
 Lepatriinu lendamaie:
 „Sõua, sõlge, jõua, sõlge,
 Lenda, lepatriinukene!
 Minge arsti otsimaie,
 Tuuletarka tallitama,
 Sõnatarka soowitama.“

Sölge sõudis seitse päewa;
 Lepatriinukene lendas
 Üle maa ja üle mere,
 Läbi kolme kuningriigi,
 Palju maad weel põhja rajal.
 Kesse wastu käidanessa?

Nägi ta kuu tõusemaie
 Tähte kannul kerkimaie.
 „Tere, kuu, terwise kaewu,
 Armas rammu hallikas,
 Jõudude joajõgeda!

Kas saab taati terweeksa,
 Pääseb rauka woodi wangist?“
 Kuu küll kuulis kurwal palgel,
 Ei ann'd wastust küsijale.

Sölge sõudis seitse päewa,
 Lepatriinukene lendas
 Üle maa ja üle mere,
 Läbi kolme kuningriigi,
 Palju maad weel põhja rajal.
 Lendas läbi metsasida,
 Küünra kullasta mägeda.
 Mis tal wasta tuldamesse?
 Nägi ta tähte tõusemaie,
 Eha tähte kerkimaie:

„Tere, tähte, terawsilma.
 Nugissilma noorukene!
 Pajatele taewa poega:
 Kas saab terweks taadikene,
 Pääseb rauka woodi wangist?“

Tähte kuulis terawsilmil,
 Ei ann'd wastust küsijale,
 Tähte kustus taewa weerde.
 Sölge sõudis seitse päewa,
 Lepatriinukene lendas
 Üle maa ja üle mere,

Läbi kolme kuningriigi,
 Palju maad veel lõuna poole,
 Lendas läbi laanesida,
 Seitse wersta sinimetsa,
 Kүүnra kullasta mägeda.
 Mis tal wasta tuldanesse?
 Nägi ta päewa tõusemaie,
 Walgus' kүүnla kerkimaie:

„Tere, päewa peiukene!
 Kuuluta mul kuldasilma,
 Pajatele taewa poega:
 Kas saab terweks taadikene,
 Pääseb rauka woodi wangist?“

Päike kuulis põlew palgil,
 Ei ann'd wastust küsijale.
 Eit pani sõle sõudemaie
 Lepatriinu lendamaie:

„Sõua, sõlge, jõua, sõlge,
 Lenda, lepatriinukene!
 Minge arsti otsimaie,
 Tuuletarka talitama,
 Sõnatarka soowitama,
 Manatarka meelitama!“

Sõlge sõudis seitse päewa,
 Lepatriinukene lendas
 Üle maa ja üle mere,
 Läbi kolme kuningriigi,
 Palju maad veel põhja rajal,
 Lendas läbi laanesida,
 Seitse wersta sinimetsa,
 Kүүnra kullasta mägeda.
 Kesse wasta käidanesse?
 Tuli wasta tuuletarka,
 Soomest wana sõnatarka,
 Kullamäelta Manatarka.

„Tere. tere, ilmatargad!
 Kuulutage küsijale,
 Andke wastust palujale:
 Kas saab taati torweeksa,
 Pääseb rauka woodi wangist?
 Juba küsisin kuulta,
 Pärsin ju päewa käesta.
 Tahtsin otsust tähe-pojalt —
 Kõik need kolm ei kuulutanud.“
 Targad mõistsid, kostsid wasta,
 Kolmil keelil kõnelesid:
 „Mis on põuda põletanud,
 Nurmel palaw närtsitanud,
 Kuude walge kolletanud,
 Tähte silma suretanud, —
 Sest ei tõuse taimekesta,
 Ilutsewa idukesta.“
 Enne kui sõlge sõudemasta,
 Lepatriinu lendamasta,
 Koju jõudnud kuulutama,
 Oli Kalewide taati
 Koolet juba kolletanud.
 Linda, kurba leskenaine,
 Kurwal meelel, leinakeelel
 Ikes leina igatsusi,
 Nuttis närtsind kaasakesta,
 Puistas leinapisaraida
 Kolletanud kaasa sāngi.
 Leinas kalli mehe surina
 Seitse ööd ilma uneta,
 Seitse päewa sõõmata,
 Seitse koitu kurwastusel,
 Seitse eha leina walus,
 Et ei nahka silmil saanud,
 Ega lõppend laugelt pisar,
 Nutuwesi palgedelta,

Piina koorem hinge päalta.
 Linda, kurba leskenaine,
 Pesi külma surnukeha,
 Pesi teda pisaraila,
 Pesi teda mereweela,
 Wihtles kallist wihmaweela,
 Loputeles läteweela.
 Silis juuksid armu sõrmil,
 Silis hõbe harjadega,
 Kammis kulda kammidega,
 Misga enne näkineitsi
 Oma pääd oli sügenud.
 Pani siis selga siidi särgi,
 Sammetise surnu rüüdi
 Kulda toime kuue pääle,
 Hõbe wõõda wammuksile.
 Pani alla udulinad,
 Kattis pääle peened linad.

Linda, kurba leskenaine,
 Kaewas walmis kena kalmu,
 Säangi halja muru alla,
 Kümne sülla sügawuseks ;
 Säangiteles wilu säangi,
 Walmistatud woodiesse
 Kalli kaasa puhkamaie,
 Täitis säangi sõmeraga
 Maapinna kõrguseni,
 Halja muru rajadeni,
 Muru kaswis mulla pääle,
 Aruheina haua pääle,
 Kasteheina kaela pääle,
 Punalilled palge pääle,
 Sinililled silmadele,
 Kullerkupud kulmadele.

Linda, kurba leskenaine,
 Leinas lahkund armukesta

Nuttis närtsind abikaasat,
 Leinas kuu, leinas kaksi,
 Kurtis tüki kolmat kuuda,
 Mõne päewa neljat kuuda,
 Lepitas leina nutuga,
 Kurbtust pisar' kastega,
 Weerewala silmaweela.

Linda, kurba leskenaine,
 Hakkas kiwa kandemaie
 Haua pääle hunnikusse
 Tahtis teha tunnistähte
 Pärastpõlwe poegadele,
 Tulew' aja tütardele:
 Kus on Kalewide kalmu,
 Wanataadi woodikene.

Kes Tallinnas käidanessa
 Silmi oskas sirutada,
 Külap nägi kalmuküngast,
 Kuhu pärast põlwe rahwas
 Uhkeid hooneid ehitanud,
 Teinud kena kirikuida.
 Kohta praegu kutsutakse
 Tallinna Toompäämäeks.
 Säälap wana Kalew puhkab,
 Uinub igawesta unda.

Linda, kurba leskenaine,
 Mehe haua mälestuseks
 Kiwa kokku kandenessa
 Oli ühel päewal pakku,
 Rasket raudakiwi rahnu
 Kaugelt kandnud kalmu poole.
 Kiwi raske piinas pihta;
 Lesel jõudu lõppemisel.
 Rammu juba raugemisel
 Weel oli kaunis tükki teeda,
 Tükki teeda, marka maada

Enne kui jõudis kaimele.
 Komistades künka wasta
 Wäsind jalga wiirastie :
 Kiwi kippus libisema,
 Põrkas juukse paeladesta,
 Sõlmi seotud silmuksesta
 Prantsti ! jalge ette maha.

Leske istus kiwi otsa
 Wäsimusta puhkamaie,
 Hakkas nutma haledasti,
 Leina kurbtust kustutama :

„Oh ma wilets waene leske,
 Maha jäänud marjukene,
 Kes kui tuba toeta,
 Hocne seinad katukseta
 Kui üks wäli warjuta
 Iga tuule tuigutusel,
 Wete lainte weeretawal
 Üksi ilmas peab elama,
 Üksi kurbtust kannatama !
 Lepasta lehed lähewad,
 Toomingast tuulil tuiskawad,
 Öunapuusta õilmekesed,
 Kasesta urwad kaowad,
 Alanewad haawadesta,
 Taganewad tammedesta,
 Warisewad wahterasta,
 Käbi kukub kuuskedesta
 Pihlaka kobarad kaowad !
 Ei minu pidu parane,
 Ei minu elu ülene,
 Wähene ei waewa päewad,
 Pisar' rohked piima päewad !“
 Linda nuttis, waene leske,
 Leina põlwe pisaraida,
 Wiletsuse silmawetta,

Nuttis kaua kiwi otsas,
Kalju pakul kaebadelles.

Silmalauge wesi walgus
Laiaks loiguks lagedale ;
Loigust tõusis tiigikene,
Tiigist jälle järwekene. —
Linda pisarate loiku,
Lese leinanutu järwe
Wõite näha täna päewal :
Mis kui Ülemiste-järwe
Laasna-mäe pääl lainetamas,
Wetewoosid weeretamas
Kiwi seisab järwe kaldal,
Kus pääl leske leina nutnud,
Pisaraida pillutanud.

Nõnda oli ennemuiste
Lese Linda silmaweesta,
Leina piina pisaratest
Ülemiste-järw ilmunud.

Kui sa juhtud, wennikene
Järwe kaudu teeda käies
Linna poole liugumaie,
Järwest mööda weeremaie:
Puhka hobu järwe kaldal,
Kasta kõrwikese keelta,
Wiida aega kiwi ääres,
Mõttele muiste lugusida,
Kalewi põlwe käikisid !
Wsata mälestuse märki,
Mis siin leske leinadessa,
Kurba südant kustutelles
Lagedale lahutanud
Päewa paistel hiilgamaie !

4. Kalewipoja lapsepôli.

Lesel' leina lepituseks,
 Pisarate pühkijaks,
 Kurwastuse kergitajaks.
 Kaswas kallis pojukene.

Poega imes armupiima
 Eide rinnal rohkeesta,
 Imes heldus' hallikalta
 Wõimu wetta, wenitawat,
 Karastawat kaswu märga.

Mõistke, mõistke, mehed nōored,
 Arwage, poisid awarad,
 Teadanege, naised targad,
 Kesse magab kätkiessa,
 Kesse mähkme mässitusel
 Kiuste suula kiljatamas!

See'p see lese leinapoega,
 Isata kaswaw idukene,
 Keda tuuled toetawad,
 Wihma weered wenitawad,
 Kaste aurud karastawad,
 Udupilwed paisutawad.

Eit aga tallas kätki jalga,
 Tallas kätki kiikuwale,
 Wilistas laulu wäetile
 Suikumise soowituseks
 Poega puhus nutupilli,
 Leikas kisa lusti pärast,
 Karjus kuu, karjus kaks,
 Nuttis õhtust hommikuni,
 Et ei lõppend tuli toasta,
 Säde ei sāngi sambasta.

Eit läks abi otsimaie,
 Otsis lapse lausujaida,
 Noore nutuwõttijaida.

Poja suu sulgujaida,
 Kisa kinni panejaida,
 Kui sai otsa kisakuuda
 Nutunädalate aega:

Lõhkus poega mähkme linad,
 Kiskus puruks mähkme paelad,
 Lõhkus katki kätki lauad,
 Pääsis kätkest põrandale
 Käpakile kõndimaie,
 Roomaskile rändamaie.
 Roomas kuu, roomas kaks,
 Kolmandal ju kõndimaies,
 Jalge jõudu kasvatamas.

Poega imes armu-piima
 Eide rinnal rohkeesta,
 Kaswis leina lepitajaks,
 Kurwastuse kustutajaks,
 Pisarate pühkijaksa

Eit oli poega imetanud
 Armu kaisus aastat kolme,
 Enne kui rinnalt wõõrutas.
 Poega wenis poisikeseks,
 Kaswis Kalewide pojaks,
 Tootas ettetähendusi,
 Kadund isa kuulutusi
 Igas tükis ilmutada,
 Püüdis jõudu igapäewa,
 Keha kangust kosutada.

Kalewide kallim poega
 Linda leina lepitaja,
 Kaswis karjapoisiiliseks,
 Kosus künnimeheliseks,
 Tõusis tamme tugewuseks,
 Tootas ettetähendusi
 Igas tükis ilmutada;

Püüdis jõudu igapäewa,
Keha kangust kosutada.

Mängis kurni murudela,
Wiskas ratast wainuela,
Pani kurnid alla õue
Kahte paika hunikusse,
Paiskas kaikil päälta õue
Kurnisida kõikumaie,
Saatis kurnid sõudemaaie,
Üle wainu weeremaaie,
Läbi kopli lendamaie!
Kurnid lend'sid kaugeele,
Puistasiwad pilla-palla
Mööda metsi, mägesida,
Mööda laia lagedaida
Mõned langsids lainetesse.

Kurnisida mõnes kohas
Tänapäewal nähtawala:
Ühetasa ümmargused,
Pikergused kaljupakud --
Neitsikiwi nime alla:
Need'ap Kalewide kurnid.

Kalewide noorem poega
Laskis lingu silmuksesta
Kiwisida lendamaie,
Loopis merepinnal lutsu,
Korjas kaldalt lutsukiwa,
Paemurrust parajaida,
Mis ehk jalga laiusela,
Kolme jalga pikkusela,
Paari tolli paksusela.
Lutsukiwid lendasiwad
Lainte pinnal lustiliste
Rohkem wersta kaugusele.
Seni kui kiwi sõudemas,

Kaswatas Kalewi poega
 Tamme kõrge kalda pääle
 Kalewide noorem poega
 Mängis eide õue alla,
 Kitkus noori kuuskesida
 Sirgel kaswul kaskesida
 Juurikuga tükkis maasta:
 Neist tegi Saksa saanikesi,
 Kenu kassimärsikesi.

Aasta sammud astusiwad
 Rutust' ajaradadela,
 Kiirel teedel kaugemale.
 Aastad sõudsid eide armul
 Poisikese paadikese
 Nooremehe mere pääle.
 Kalewide noorem kaswu
 Kaswis mehena kõrguseks,
 Wenis wende wääriliseks,
 Sirgus isa suuruseksa.

Nõnda kaswis eide õues
 Lese Linda leinapõlwes
 Kullerkupu õilme ilul,
 Taara tamme tugewusel
 Wiimne Kalewide wõsu,
 Kaswis kaljuks kindlusele,
 Tõusis wendadest targemaks:
 Tootas ettetähendusi,
 Kadund isa kuulutusi
 Igas tükis ilmutada

5. Kalewipoeg püüab merest kurja- waimusid.

Põualisel päewa paistel
 Istus mere kalda ääres

Kalewide noorem poega,
 Waatas lainte lustimängi,
 Wetewoode weeremista
 Kerge tuule keeritusel.

Akiliste ähwardelles
 Puistas musta pilwe põuest
 Tuule hoogu tuiskamaie,
 Pani lained paisumaie,
 Kohisedes kerkimaie.

Äike sõitis rauda sillal
 Waske ratusil wankriga,
 Tuiskas tulda tulleessa
 Sädemeida sõitenessa;
 Pikkertaati põruteles
 Kärinada käidanessa,
 Wiskas wälku wäledasti.

Kurjad waimud kohkunessa
 Kuulsid karistaja hääle
 Põgenesid pikse pakku
 Laia mere lainetesse.
 Hüppasiwad kõrgelt kaldalt
 Kukepalli mere põhja,
 Wahtus wette woodiessa.

Kalewide poega kargas
 Nende jälgil lainetesse,
 Langes kotka kiirusela
 Kurjalaste kaela pääle;
 Püüdis neid kui wäike urkast
 Kauni kaelakoti täie.
 Mere pinda tõusenessa
 Ujus kangelase poega
 Tüki kalda ligemale,
 Paiskas kõtist kurjalasi
 Wõimsal wiskel kalda pääle

Pikse raudawitsa alla,
Kus neid puruks kolgilie
Hundi roaks hukatie.

6. Kalewipojad jahil.

Kalewide noored pojad
Läinud metsa luusimaie,
Linnu jälgesid ajama,
Karu jälgi otsimaie,
Põdra jälgi püüdemaie,
Metsahärga waatamaie,
Metsakriimu kiusamaie,
Karu oli kaeras käinud,
Mesipuiel wõõrsil olnud,
Põtra nähtud põllu ääres,
Hunta hulgas karjamaala,
Raatmaal rohkest rebasida,
Jäätmaal palju jänesida.
Oli neil kolm koerukesta :
Üks oli Irm, teine Arm,
Kolmas murdja Mustukene.
Pojad olid metsa paksus
Koerte jälgil karu leidnud,
Mesikäpa männikusta
Kiskus Irm, katkes Arm,
Murdis maha Mustukene,
Koerad said karu kätte.
Noorem wenda, poisikene,
Kõitis karu üle õla
Jalgupidi rippumaie ;
Tahtis kanda kodu,je,
Liha söögiks, nahka kattoks.
Pojad läksid põllu pääle,
Läksid laanest lagedale ;

Sää! tuli wasta sarwiline,
 Wana põder wennikene.
 Koerad põtra kiskumaie,
 Sarwilista surmamaie ;
 Kiskus Irm! , katkes Armi,
 Murdis maha Mustukene ;
 Koerad said põdra kätte!e.
 Noorem wenda, poisikene,
 Wiskas põdra üle piha
 Karu kõrwa rippumaie ;
 Tahtis kanda koduje,
 Liha söögiks, nahka katteks.
 Pojad läksid kuusikusse
 Metsahärga püüdemaie :
 Palus olid metsapul!i
 Koerte jälgil mehed leidnud.
 Kiskus Irm! , katkes Armi,
 Murdis maha Mustukene ;
 Koerad said härja kätte!e.
 Noorem wenda, poisikene,
 Sidus härja sarwipidi
 Üle ö!a rippumaie ;
 Tahtis wiia koduje,
 Liha söögiks, nahka katteks.
 Kalewide kanged pojad
 Läksid lustil laane poole
 Põõsastikku paksuessa ;
 Sää! tuli hulka huntisida,
 Kari kõrwe kutsikui!a.
 Koerad hunta kiskumaie,
 Metsalisi murdemaie.
 Kiskus Irm! , katkes Armi,
 Murdis maha Mustukene ;
 Tapsiwad tosina kaup!a.
 Noorem wenda, poisikene,
 Hakkas hunta nülgimaie,

Nülgis tosinada neli,
 Hakkas wiiet nülgimaie :
 Wennad koju kippumaie.
 Noorem wenda wõttis nahad,
 Wiskas kimpus üle küüru
 Karu selga katteeksa ;
 Tahtis kanda koduje

Pojad käisid metsa teeda,
 Penikoorma palu teeda ;
 Sää! tuli wasta seltsikene,
 Kaunis kari rebasida.
 Koerad rebasid kiskuma
 Kiskus Irmil, katkes Armi,
 Murdis maha Mustukene,
 Tapsiwad tosina kaupa,
 Surmasiwad sadandela

Noorem wenda, poisikene,
 Rebasida nülgimaie ;
 Nülgis tosinada neli
 Hakkas wiiet nülgimaie
 Wennad aga koju kippuma.

Noorem wenda wõttis nahad,
 Wiskas kimpus üle küüru
 Põdra selga paunaksa.

Kalewite kanged pojad
 Kõndisiwad metsa teeda,
 Penikoorma palu teeda ;
 Juhtus kari jänessida
 Neile wasta nurme pääla.
 Koerad jäneseid kiskuma
 Murdma haawika-emandaid
 Kiskus Irmil, katkes Armi,
 Murdis maha Mustukene ;
 Tapsid tosinate kaupa,
 Surmasiwad sadandela.

Noorem wenda, poisikene,
 Jänessida nülgimaie,
 Nülgis tosinada neli,
 Hakkas wiiet nülgimaie,
 Wennad kippusid koduje.
 Noorem wenda wõttis nahad
 Wiskas kimpus üle küüru
 Härja selga sadulaksa.
 Siis aga wennad kolmekesti
 Koju poole kõndimaie.

7. Kalewipojad laulmas.

Kalewi pojad kolmekesti
 Kõndisiwad lusti-käiki,
 Mööda rõõmu radasida,
 Käisid mööda lagedada,
 Mööda nõmme nõtkandile,
 Mööda sooda sõtkutile.
 Sääl tuli wasta neli metsa,
 Neli saledat salgukest.
 Üks oli kulla kuusemetsa,
 Teine tarka tammemetsa,
 Kolmas kena kasemetsa,
 Neljas leske lepametsa.
 Mis oli kulla kuusemetsa,
 See'p see kuningate metsa;
 Mis oli tarka tammemetsa,
 See'p see Taara enda metsa;
 Mis oli kena kasemetsa,
 See'p see küdruskaelte metsa;
 Mis oli leske lepametsa,
 See'p see leinajate metsa,
 Kurwa laste warjupaika.

Wanem wenda, wennikene,
 Istus maha kuusikusse
 Kuningate ilu metsa
 Kulda kuuse waiba alla ;
 Laskis laulu lendamaie,
 Tugewama tõusemaie :
 Laulis lehed lehtapuuusse
 Hiilgadelles haljetama,
 Hõiskas okkad okaspuusse
 Siidi ilul siramaie,
 Laulis käbid kuuskedesse
 Päewa paistel punetama,
 Tõrukesed tammedesse,
 Kenad urwad kaskedesse,
 Hõiskas õilme urwakesed
 Õilme puiela iluksa,
 Päewa paistel paisumaie,
 Kuude walgel kaswamaie ;
 Laulis, et metsad mürasid,
 Lagedad aga laksatasid,
 Kõrwed wasta kostalesid :
 Kungla kuninga tüterid
 Noorta meesta nuttasiwad.

Teine wenda, wennikene,
 Istus maha kaasikusse,
 Leinakase hõlma alla ;
 Laskis laulu lendamaie,
 Tugewama tõusemaie,
 Wägewama weeremaie ;
 Laulis õilmed õitsemaie,
 Lille õilmed läikimaie,
 Laulis wilja wälja pääle,
 Hõiskas õunad õunapuuusse,
 Sarapuissa pähkelaida,
 Laulis marjad wislapuuusse,
 Maasikad madalad murusse,

Sinikad sambla soosse,
 Pohlakad palu äärtele,
 Murakaida mätastele,
 Kobaraida pihlapuusse
 Laulis, et metsad mürasid,
 Lagedad aga laksatasid,
 Rägastikud raksatasid,
 Kõrwed wästa kostalesid :
 Näkineid, neitsikesed
 Noortameesta nuttasiwad.

Kolmas wenda, wennikene,
 Istus maha tammikusse,
 Wanaisa ilumetsa,
 Targa tamme hõlma alla ;
 Laskis laulu lendamaie,
 Tugewama tõusemaie,
 Wägewama weeremaie,
 Tulisema tuiskamaie !

Laulis linnud lepikusse,
 Laulukanad kaasikusse,
 Laulukuked kuusikusse,
 Mõistelinnud männikusse,
 Targad linnud tammikusse ;
 Hõiskas puie latwadesse
 Rägusida kukkumaie,
 Tuikesi tuikamaie ;
 Laulis räastad rägastikku,
 Pesilinnud põõsastikku,
 Lõokesed lagedale,
 Pääsukesed päewa paiste ;
 Laulis luiged lainetesse,
 Pardid parwe äärdane,
 Haned alla hallikale ;
 Hõiskas kena künnilinnu
 Ööde iluks hõiskamaie,
 Widewikul wilistama,

Enne koitu häälitsema.
 Laulis, et mered mürasid,
 Kaljud wastu kārasiwad,
 Puie ladwad paenusiwad.
 Mäe-kingud kõikusiwad,
 Pilwed lausa lõhkesiwad, —
 Taewas aga tarka kuulis.
 Metshaliija ainus tütar,
 Metsapiigad, peenikesed,
 Kuldajuuksil näkineitsid
 Nuttasiwad noortameesta :
 Oleks see meesi meiela,
 Kaswaks meile kaasaliseks !

8. Ema wargus.

Soome tuuslar, tuuletarka,
 Istus paadis parajalta,
 Kui olid pojad kodunt läinud
 Lustil metsa luusimaie.
 Tuuletarka tundanesse
 Kuida eite kaitsemata,
 Wägewa käe warjamata
 Üksipäini koju jäänud,
 Kus ei abi olnud oota,
 Lastest toetust ei loota,
 Kodunt läinud kotkapojad,
 Kaugel' lennand kaarnakesed
 Wõind ei eide kisendusi,
 Hädas appi-hüüdemisi,
 Kiuste küüsil kiljatusi
 Mitte kõrwal kuuldanessa.
 Tuuslar mõtles, tuuletarka :
 Nüüdap wara warga wolil !

Tuba jäetud toeta,
 Hoone seinad katukseta,
 Iga tuule tuisatusel,
 Weetewoode weeretusel.
 Pesast lennand kōwernokad,
 Kōwernokad, raudaküüned :
 Nüüdap woli wargu wäela,
 Wõimus wõttewala käela !
 Soometuuslar, tuuletarka,
 Tõukas paadi kalju tagant,
 Lootsikuda lagedale,
 Seadis mõlad sõudemaie,
 Aarud paati ajamaie,
 Lainesida lõhkumaie,
 Pani purjed paisumaie,
 Tuule puhkel tõmbamaie.

Lootsik kõikus lainte pinnal
 Wete kiigel weeretelles
 Kiikus kõigul ranna poole,
 Kalewide talu poole.

Soometuuslar, tuuletarka,
 Ajas paadi kalda äärde,
 Kalewide kopli alla,
 Peitis paadi warjupaika
 Kalewi kalmu ligidale,
 Kargas ise kergel sammul
 Kaljulise kalda pääle,
 Kus ta wargateede jälgil,
 Rööwelkaigi radadela
 Muru warjul roomaskile,
 Kiwi taga kükakile —

Nii kui kassi lindu püüdes —
 Toa ligemale liiges.

Sala roomas Soometuuslar
 Kalewi talu wärawasse,
 Kargas lipsti kannu pääle,

Wirgult jala warwastele,
 Sammus julgelt üle õue,
 Astus ukse esikusse ;
 Silmas korra üle sanga,
 Enne kui tormas tubaje.

Leske istus lee-augul,
 Kulpi segas leemepada ;
 Ehmatanud eidekene
 Saand ei aega wastu panna.
 Soome tuuslar, tuuletarka,
 Wõttis leske wäekaupa
 Warga kaisu kammitsasse,
 Ajas kiskjad kulli küüned
 Walusasti eide wöössa,
 Tahtis leske lootsikusse,
 Warga saaki paati wiia.

Linda, waese lesekesse,
 Kisenduse kiljatused,
 Hädas appi-hüüdemised
 Tuiskasiwad tuuletiwul,
 Langesiwad lainettesse,
 Roidusiwad rägastikku,
 Waosid metsa warjudesse,
 Kustusiwad kaljudesse :
 Aga appi-hüüdemista
 Poegile ei kõrwu puutund.

Soometuuslar, tuuletarka,
 Oli sammud warga saagil
 Iru-mäele sirutanud,
 Tathis mäelta teeda wõtta
 Otsekohe mere poole,
 Kus tal paati ootamaies.

Äike astus äkiliste
 Ähwardelles rööwli teele,
 Pikker põrutas pilwesta
 Raskel sammul raudasillal

Sõitis wanaisa wanker,
Tuiskas tulda tugewasti.

Soome tuuslar, tuuletarka,
Langes minestuse kätte,
Warjusurma alla wangi.
Wäik oli wõtnud keha wõimu.
Tundmist hoopis tuimendanud :
Seks ta langes surpu sarna
Mäele maha muru pääle.

Warjuandejate wägi,
Taewalistel kindel tugi
Päästsid Kalewide lese
Kulli küüsist linnukese.

Lendew kiirusega loodi
Kalewide karske leske
Kõrgeks kaljukiwi pakuks,
Kiwisambaks Irumäele. —
Eiu paelukesed pääsid
Lahti pikast leinapiinast,
Laiast mure lepikusta,
Kurwastuse kuusikusta.
Ega saanud lese süngi
Soometuuslar solkimaie

Soometuuslar, tuuletarka,
Ärkas tüki aja pärast
Raske minestuse paelust
Warjusurma wangistusest.
Selitelles silmasida,
Laugusida laiendelles,
Waatas tema ümberringi,
Kas ehk kusgil jälgi näha,
Kuhu leske Linda läinud,
Kodukanake kadunud,
Aga lesk jäi leidemata,
Tedre tütar teademata.

Kaljuks moondud kodukana,
 Linda, Kalewide leske,
 Wõite täna tunnistada,
 Selgelt oma silmil näha.
 Irumäe pääl istub leske,
 Tedre munast autud tütar,
 Istub Linda maantee ligi,
 Kuida linnas käijad teadwad,
 Ehk küll selle põlwe lastel
 Täna päiwisil tuimusel
 Linda nimi meelest läinud
 Rahwas kutsub kiwipakku
 Enamiste Iru-ämmaks.
 Esimest kord linnas-käijad
 Peawad wana säädust mööda
 Iru-ämma teretama,
 Austades ämma pähe
 Poisid kübara panema.
 Ehk küll kiwipakukesel
 Elu nähtawalt ei leita,
 Ega paigast liikumista;
 Siiski wanarahwa sõudel,
 Targemate teadusela,
 Mõnda kuuldu külwatie,
 Mõni sõnum sahatie:
 Kuida kiwipaku rüppes
 Salawõim peab signema,
 Imewägi idanema.
 Kes on ämma mäe kaldalt
 Öhtul orgu weeretanud,
 Leiab teisel hommikula
 Teda jälle wanas paigas
 Seismas, kus ta enne seisnud.
 Sellepärast pojukene,
 Mine ämma austama,
 Tedretütart teretama!

Pane kübar ämma päha,
 Hakka eide kaelast kinni:
 Sest ei tõuse sulle süüda,
 Laiemaida laitusida!

9. Ema otsimisel.

Puie ladwil seistes päike,
 Lahedama tuule õhku,
 Weeretelles õhtu wilu
 Kuulutasid päewa kustu,
 Lustipidamise lõppu;
 Tuletasid meeste meele,
 Koju poole käidanessa.
 Noorem wenda, wennikene,
 Kandis metsa-saagi koorma,
 Mis ei õlgasid muljunud,
 Ega piinanud pihtasid.
     Mehed tõtsid kolmekesti
     Üle laia lagedaida
     Kiirel sammul kodu poole;
     Säädsid silmad sihtimaie,
     Suitsu tähte tunnistama;
     Kas ehk leelta keedukatel,
     Pada auru wälja paiskaks;
     Aga suits ei tõusnud silma.
 Mehed tõtsid kolmekesti
     Üle laia liiwikuda
     Kiirest koju ligemale;
     Säädsid silmad sihtimaie,
     Olwist suitsu otsimaie,
     Leelta auru waatamaie,
     Aga suits ei tõusnud silma,
     Ega paistnud leeme pajalt
     Awaldawa aurukesta.

Mehed jõudsid õue alla,
 Weeresiwad wärawale,
 Läksid lendes üle muru
 Usinasti ukse ette,
 Läksid kiirest läwedele.
 Kustund tule kibemetest,
 Suitsuahtrast lee-august
 Märkasiwad mehepojad:
 Kuida leekuninganna,
 Walwil silmil tulewahti
 Kõdunta ära kadunud.

Noorem poega pajatama:
 „Jõgi jookseb kõwera,
 Teeda käigid lähwad metsa,
 Ei ole lugu õigelta
 Õuewäraw seisab wallal,
 Lahti jäänud toa ukсед;
 Wõõrad sammud murupinnal
 Kuulutawad kurba lugu,
 Õnnetumat juhtumista!“

Pojad puhusiwad hääled,
 Hõisku tuulde tõusemaie,
 Saatsid waiksel õhtu wilul
 Kutsumista kaugusela:

„Hüüa wasta, eidekene!
 Kosta wasta, kullakene,
 Laula wasta, linnukene,
 Tõsta hääлта, tedrekene!“

Aga eit ei teinud hääлта,
 Sõudnud wasta ei sõnakest;
 Kõstis wasta kõwersilma,
 Kutsus wasta laia kõrbe,
 Laulis wasta laanemetsa,
 Hüüdis wasta Hiiusaari,
 Kukkus wasta Kuresaari.

Pojad puhusiwad hääled
 Hõisku teistkord' tõusemaie,
 Saatsid waiksel õhtu wilul
 Kutsumised kaugeele :

„Hüüa wasta, eidekene!
 Kuku wasta, käokene,
 Laula wasta, luigekene,
 Tõsta hääлта, tedretütar!“

Aga eit ei kostnud wasta,
 Teind ei hääлта tedrekene,
 Kostsid wasta merekaldad,
 Kukkusiwad kalju seinad,
 Laulid wasta merelained,
 Hüüdis wasta tuulehoogu.

Pojad puhusiwad hääled,
 Kutsumised kolmat korda,
 Saatsid waiksel õhtu wilul
 Kutsumised kaugeele :

„Hüüa wasta, eidekene!
 Kõõrutelõ kodukana
 Laula wasta, kadund leske,
 Kosta meie kutsu wasta,
 Laste lahke laulu wasta!“

Aga eit ei kostnud wasta
 Teind ei hääлта tedrekene,
 Kõõrutand ei kodukana,
 Ega laulnud luigekene.
 Kuhu hääли kuulunesse,
 Sinna kaljud katkenesse,
 Kuhu kutsu kostalekse,
 Sinna metsad murdanesse,
 Kuhu helki lendanesse,
 Sinna lained langenesse,
 Pilwed pikila lõhkewad.

Ei oln'd leida eidekesta.
 Kuulda kana kõõrutusta,

Kuulda tedre kudrutamist,
 Käokese kukkumista :
 Kusagilta muru maalta,
 Suuremasta sambla soosta,
 Laia mere lainetesta,
 Põõsastiku paksudesta,
 Ega kõrwe keskeelta.
 Õhk jäi waikseks, tuuled tukku,
 Uinusesse kõik see ilma.
 Wennad läksid wärawasta,
 Läksid seltsis alla õue,
 Kolmekesti kopelisse
 Eide jälgi otsimaie,
 Warga teeda waatamaie.
 Uks neist weeres wainuele,
 Teine kõndis koplisse,
 Kolmas mere kalda pääle.
 Noorem wenda, wennikene,
 Kalewide kallim poega,
 Lese leina lepitaja,
 Kurwastuse kustutaja
 Oli mõtteid teise teele,
 Arwamisi ise radal'
 Lendamaie läkitanud.
 Kallis kange mehe poega
 Nõnda mõtteid mõlguteles
 „Tänasida toimetusi
 Ara wiska homse warna :
 Igal päewal omad ikked,
 Tunnil omad toimetused,
 Mure koorma muljutused,
 Omad soowituste sõuded.
 Tahad tunnist tulu saada,
 Õnnekesta õngitseda :
 Ära wõta aega wiita.
 Kauemini kõheldada.

Kiirel käiwad õnne sammud,
 Wiitjal wiisi wiletsusta,
 Kõheldajal kuusi koormat,
 Seitse sala sõlmitusta “

Kalli eide kadumine
 Kurwastas mehe meelekest,
 Kurnas südant mure koorem,
 Kalewide kallim poega
 Astub isa haua pääle,
 Istub kalmu künka pääle
 Kurba südant kergitama.

Isa hauasta küsima :

„Kesse liigub pääle liiwa,
 Kesse astub pääle haua ?
 Sõmer kukub silma pääle,
 Kruusi langeb kulmudele.“

Poega mõistab, kostab wasta :

„Noorem poega, poisikene,
 See'p see liigub pääle liiwa,
 See'p see astub pääle haua,
 Istub mure muljutusel
 Kadund isa kalmukünkal
 Tõuse üles, taadikene !
 Ärka üles, isakene !
 Tule teeda näitamaie,
 Kuhu eite kadunesse !“

Isa kostab mätta alta,
 Taati kalmusta kõneleb,
 Mulla alta tõstab hääle :
 „Ei wõi tõusta, poega noori,
 Ei wõi tõusta, ei ärata !
 Kalju rõhub pääle rinna,
 Kiwi raske pääle keha ;
 Kulmu katwad kullerkupud,
 Silmi katwad sinililled,
 Punalilled palgesida.

Tuuled juhtigu sul teeda,
 Ohud õrnad õpetagu,
 Taewa tähed andku tarkust !“

Poega tõttas kiirel sammul,
 Astme lennul mere poole,
 Waatas kõrgelta kaljulta
 Eha walgel mere pääle,
 Laskis silmad lainetele,
 Kas ei kusgil mere pinnal,
 Laia lainte langutusel
 Warga jälgi maha jäänud.
 Kas ehk kuskil tunnistähte,
 Midagi ehk isemärki
 Rööwli riisumista näitaks,
 Kas ei kadund eide kanda,
 Jala warwas märki jätnud,
 Rada kusgil rajatanud ?

Laine weeres lainte jälgil,
 Wetewoode weeretusel.
 Kiigel kalda kalju wasta,
 Lõhkes wahtus kalda wasta
 Tuisatelles, wette tolmu !
 Aga muud ei märki olnud,
 Sõnumid ei keegi toonud :
 Kesse täna lainte langul,
 Wetepinnal weeretelles
 Salateed käind sõitemaies.
 Tähed taewast sirasiwad
 Lahkel silmal lainte pääle,
 Aga keelt ei olnud kusgil,
 Sõna kellegi ei suussa.

Nõnda langew lainte mängi,
 Wetepinna weerlemine
 Ikka ühel ilul kiigub,
 Ega küsi iial: kesse

Täna tema niiskes rüppes,
Märjas kaisus surma leidnud!

Lainte kiikuw lustimängi,
Wete kena weerlemine,
Taewast waatwad tähesilmad:
Need ei küsi meie rõõmu,
Küsi ei meie kurwastusi! —

Laine weereb laine jälgil,
Wetewoode weeretusel,
Kiigel kalda kalju wasta,
Lõhkeb wahtus wasta kallast
Tuisatelles wete tolmu,
Märga auru kallastele;
Aga ei too sõnumida,
Kostmist iial küsijale.

Laine weereb laine jälgil,
Wetewoode weeretusel,
Kiigel kalda kalju wasta,
Lõhkeb wahtu wasta kallast.
Meie elu laine kesed
Weeretawad õhtu wilul
Kõikudelles kalmu küinka,
Mätta-muru waiba alla;
Tähesilmad waatwad taewast,
Kuu waatab kõrgeelta,
Päike paistab rõõmu palgel
Lahkujaida, magajaida;
Aga keelt ei ole kalmul,
Sõna iial tähte suussa,
Kuu ei oska kõneleda,
Ega päike pajatada,
Küsijale wastust anda. —

10. Kalewipoeg mõõka kauplemas.

Soomes elas kuulus seppa,
 Sõjariista sünnitaja,
 Waenuriista walmistaja,
 Mõnusama mõõgameister,
 Kalewipoeg pajatama.
 „Peaksin mõõka müretsema,
 Sõjasahka sobitama.

Waenlaste wastaseksa.“

Wara päewa tõusikula
 Kalewipoeg kõndimaie,
 Hüwa õnne õpetusel
 Sepa teeda otsimaie.
 Räästas hüüdis rägastikust,
 Kagu kukkus kuuse otsast,
 Linnukene lepikusta :

„Pööra päewa weeru poole,
 Weere widewiku wasta“

„Olge terwed targad nokad,
 Sulgilised soowitajad!“

Pajatas Kalewipoega
 Säädis sammud sõudewale,
 Lääne käänul lendamaie,
 Öhtu tüüril tallamaie

Sääl tuli wasta wana eite,

Tuli wasta loperjalga

Kargu tugil käidanessa.

Wanaeite wiskamaie

Sõnu nõnda säädemaie :

„Kuhu lähed kiirel käigil,
 Kallis Kalewide poega?“

Kalewide kallim poega

Mõistis kohe, kostis wasta :

„Mul tuli mõnus mõte meele,
 Hüwa arwu ajudesse ;

Tahtsin kuulsat tahmasilma,
 Soome seppa sõbrustada,
 Tahtsin mõõka tingimaie
 Kallist minna kauplemaie.
 Juhatele, eidekene,
 Kuulutele, kulla moori,
 Kust ma leian sepa teeda,
 Raudakäpa radasida ?“

Wanaeite mõistis kohe,
 Mõistis kohe, kostis wasta :
 „Hõlpsalt wõid sa, wennikene,
 Juhtimata jälgi leida.
 Mine laiaist laanest läbi,
 Keskelt kena kuusikusta,
 Kihutele jõe kalda,
 Kõnni päewa, kõnni kaks,
 Kõnni ehk weel kolmat päewa ;
 Pööra sa siis õhtu poole,
 Leiad mäe lagedalta
 Kõrge künka teede kõrwas ;
 Mine mäe äärta mööda,
 Kääna kura kätt künkasta,
 Siis sul jõuab jõgi wasta
 Paremal pool tee kõrwas.

Kõnni jõe kallast mööda,
 Kus kolm joada kukkunessa ;
 Jõuad samu joadest mööda,
 Kohe näed sa kena orgu.
 Kena oru keskeela,
 Peitelikus puie warjus
 Seisab kõrge mäe ääres,
 Kalju kuristiku koopas
 Kuulsa Soome sepa koda.“

Kõrwa kuulu juhatusel
 Astus Kalewide poega

Sõudsawama sammudela
Soomeseppa sõbrustama.

Kena oru keskeela
Peitelikus puie warjus
Seisis kõrge mäe ääres
Kuulsa Soome sepa koda.
Suitsu andis salatähte,
Säde selget tunnismärki,
Lõõtsa puhin lausamada,
Raua rāgin rohkemada:
Et siin sepilista tehti,
Wasara tööd walmistati.

Wana kuulus Soome seppa,
Tahma musta taadikene,
Püüdis kolme poegadega
Sepilista sobitada,
Salalista sünnitada
Sepa pojad, sellikesed,
Tahmased kui wana taati,
Panid pauku raua pihta,
Wasaraida wirutelles.

Helepuna mõõga tera —
Tulewat werda tähendas —
Oigas aulta alasilta
Wasarate walu alla,
Raske käe rõhutusel,
Pigistawal pihi piinal
Säältap tulda topitie,
Lõõtsa suhu sunnitie,
Pehmitie, pinnitie,
Pehmitie tule paistel,
Pinnitie peenemaksa,
Taotie tugewamaks,
Karastie kõwemaksa,
Kaste wahel katsutie,
Pinni wahel paenutie:

Kas sest sünnib mõõka hüwa,
 Tarbelikku terariista?
 Kalewipoeg, kangelane,
 Astus sepa läwe alla,
 Hüüdis õuest üle ukse,
 Üle läwe lõksatile:

„Tere, seppa! Taara appi
 Targa tööde toimetusel,
 Salaliku sünnitusel!“

„Tere jumaline, wenda!“
 Kostis Soome raudakäppa
 Lotti lakalt kergitelles:
 Siis ta püüdis silmasihil
 Tulijaida tunnistada,
 Mõtte mõõdul mehe poega
 Sugudelta seletada,
 Wahtis wõõrast alta kulmu,
 Pitu silmal pilgelisti,
 Wahtis otsast warbadeni,
 Kuklast jala kandadeni,
 Mõõtis mõttes mehe määra,
 Poisikese koiwa pikkust,
 Arwas labaluie laiust,
 Siisap sahkas raudakäppa:

„Taara nimel teretajal,
 Abisõna awaldajal'
 Antaks igas kohas asu,
 Igas peres puhkepaika.
 Kaugelt oled, kotkas noori,
 Tugew tiiwul siia tulnud?
 Külap kaswid kuulsas külas,
 Paisusid küll kenas pesas,
 Targa talu taimekene,
 Kalewi pere kaswandikku?“

Kalewide poega mõistis,
 Kawalasti wasta kostis:

„Ega sugu lahku soosta,
 Wõsu ei weere kännusta ;
 Igal linnul oma laulu,
 Sugu mööda sulgiskuube :
 Rähnil kirju, kaarnal musta,
 Tedrepojal puna barja,
 Kuke pojalt kannuksed,
 Kalalgi sugu soomuksed,
 Wähil musta muda-kuube.

Kuule, seppa, raudakäppa,
 Tahmamusta taadikene !
 Kes teil hüwa mõõka müüa,
 Tugewama terariista,
 Mis ei murra mehe käessa ?
 Andke kaup katusdela,
 Et ma mõõga kindlust mõõdan,
 Terawusta tunnistelen !“

Soome seppa kostis wasta :
 „Ostjal luba otsust nõuda,
 Luba kaup katusdela
 See kaup ei kõttis sünni,
 Mõrsja kaup ei ukse tagant
 Pilkuspimeduse peidust —
 Kui see lonkra hobu kaup,
 Sõgesilma wahetused.
 Silm peab selge selitamas,
 Käsi wirku katsumaies,
 Tarkus asja talitamas :
 Siis ei sünni kaubal kahju
 Ohtu iial ostemisel.“

Soome seppa, raudakäppa,
 Sundis kohe sellikesta,
 Kaskis nooremada poega
 Kambrist tuua katsekaubaks
 Mõne mõnusama mõõga.

Kalewide kallis poega
 Mõõga pikkust mõõtemaie
 Tera kindlust tunnistama
 Käsipidet katsumaie ;
 Püüdis tera painutada
 Kas, kui lookes, kargab kohe
 Silnapilgul jälle sirgeks.
 Wõttis pideme pihusse,
 Laskis tera lennuskile
 Tuule kiirul tuisatelles
 Paari korda keeritada,
 Siisap rabas raksatelles
 Mõõga wastu kalju pakku.
 Kõwast kiwist tuiskas tulda,
 Sädemeida särisedes ;
 Tera pudenes tükiksa,
 Killud kargasid kaugele,
 Käsipide jäi pihusse.
 „Toho, toho ! tugewkäsi !“
 Hüüdis seppa imetelles,
 Kalewide kange poega
 Kostis wasta koera hambil :
 „Tühjast ei saa tugiriista,
 Waenu wasta warjajada !“
 Wõttis warmalt teise mõõga,
 Wõttis kätte kolmandama,
 Laskis tera lennuskile
 Paari korda keeritada ;
 Siisap rabas raksatelles
 Kiuste kaupa kallist rauda,
 Mõõka wasta kalju pakku !
 Kõwast kiwist tuiskas tulda
 Sädemeida särisedes :
 Tera pudenes tükiksa,
 Killud kargasid kaugele,
 Käsipide jäi pihusse.

Soomeseppa, raudakäppa

Tabmataat aga pajatas :

„Sest saab nalja sellest korrast,

Katsekaupa küllaltie !

Ma ep raatsi kallist rauda,

Walmistatud waenuriista

Katsekaubaks kulutada,

Kange käele mängiks anda.

Mine, poega, kergejalga !

Käi sa kiirest kamberisse,

Too meile mõõku tugewamaid

Katseriistaks kindlaimaida,

Kellest kange mehe käsi

Wõrralista wastust leiab.“

Teine poega tõttas kiirelt

Taadi käsku täitemaie.

Kalewide kallis poega

Wõttis mõõga wägewama,

Terariista tugewama

Kange kätte mängituseks,

Laskis tera lennuskile

Paari korda keeritada,

Siisap rabas raksatelles

Mõõka wasta alasida.

Tera tungis tugewasti

Tolli paksult alasisse,

Mõõk jäi ise murdemata

Tera katki kildumata,

Aga tera näitas nüri

Kahekorraliste keerdus,

Soomeseppa sahkamaie,

Pilgel nõnda pajatama :

„Oota, oota, poisikene,

Anna aega, wennikene !

Küllap leian mõõga kirstust

Sõjasaha sala kambrist

Suure rammu sarnaliseks,
 Wõimsa wäe wääriliseks,
 Kui sul rohkest kulda kotis,
 Hõbe lunastuse hinda,
 Mõõga wõrra warandusta :
 Korja kulda kukurussa,
 Taalerida taskuessa,
 Penningida pungadessa !
 See'p on mõõka, maksab palju
 Kalli hinnalisem kaupa,
 Maksab mõõka wendi keskel
 Üheksa hüwa hobuda,
 Kaheksa kari-märada,
 Kümme paari härgasida,
 Kakskümmend lüps lehmada,
 Wiiskümmend paremaid wasikaid,
 Sada sälitist nisuda,
 Poolteist paati odrateri,
 Robke laewa rukkisida,
 Tuhat wana taalerida,
 Sada paari paaterida,
 Kakssada kulda rahada,
 Süle täie sõlgesida,
 Kuningriigi kolmandiku,
 Wiie neitsi kaasa-wara.“

Kalewide kallim poega
 Wõttis mõõkade wanema
 Kuulsa raudase kuninga
 Katsutawaks käsitele,
 Laskis tera lennuskile
 Tuule kiirul tuisatelles
 Paari korda keeritada :
 Sääl'ap tõusis kange kolin,
 Ärkas imeline mühin,
 Wõõra wääriline wuhin,
 Nii kui tõuseks tuule hoogu,

Wihma tuule wingumine,
 Rahe tuule röökimine,
 Maru tuule mõuramine
 Kurja ilma ilmutama,
 Sadu rasket sigitama,
 Merelaineid mängitama,
 Puie latwu puistetamaie,
 Katuksida kiskumaie,
 Liiwikuida lennutama,
 Sõmeraida sõelumaie

Kalewide kange poega
 Wõidulaste wõsukene
 Kanget käpa kukutelles
 Rabas mõõka raksattelles
 Wasta rasket alasida
 Wägew käsi, wõidurikas,
 Lõhkus raudase alasi,
 Lõhkus tükis aluspaku
 Kahte osasse keskelta;
 Mõõgale ei jäänud märki,
 Krammikesta kusagile.

Kalewide kallis poega
 Rõõmsal palgel pajatama:

„See on mõõka meheline,
 Tehtud tugewa toeksa,
 See, on mõõka kullakaupa,
 Hõbedase hinnaline,
 See on sündind sõjariista
 Kange mehe käsidele,
 Tõotan sulle tõrkumata,
 Mõõga hinda wälja maksta:
 Mõõk on minu, hind on sinu,
 Tule Wirust wõittemaie,
 Harjust palka pärimaie,
 Läänest hinda lunastama!“

Soome seppa, raudakäppa,
 Mõistis kõhe, kostis wasta :
 „Wõlg on wanast wõõra oma,
 Laenust ei saa sukalaba,
 Pettest kinda põialta
 Õige tasub teise oma
 Tasub wõla tõrkumata.
 Läse kanda Harju laewad,
 Weeretada Wiru paadid
 Mõõga hinda meie maale
 Tasudust meie talusse.“

II. Liigu joomine ja selle tagajärjed.

Wõõraspidu walmistati,
 Pikad joodud, laiad ilud,
 Laiad lustilikud liigud
 Kuulsa mõõga kuningale
 Pidus kestis seitse päewa,
 Seitse päewa puhkas lõõtsu
 Puhkas wasar, aluspakku ;
 Puhkasiwad raua pihid,
 Sepa pojad, sellikesed,
 Puhkas wana Soomesepa.
 Humal uhke põõsa oksa,
 Käbi kena kändarassa
 Oli pidude peremees,
 Laia ilu lusti looja :
 Oli tükkkind tünderisse,
 Pugend õlle poolikusse ;
 Säältap kargas kannudesse.
 Pnges kuri peekerisse.
 Liiku joodi liigamiste,
 Humal uhke walgus pähe,
 Wõttis meele meeste päästa,

Poole meele poiste päästa,
 Tanu targa naiste päästa,
 Oidu tütarlaste otsast.
 Õlut oli hullamaies,
 Mõdu murul möllamaies :
 Naised tantsisid tanuta,
 Mehed mütsata mügasid,
 Poisid poolil püksata,
 Neiud nelja tõllakile,
 Hüppakile, käpakile
 Õlut kuri hullamaies,
 Tegi tarkuse tõlbiksa,
 Selged silmad segatseleks,
 Pööras arud pööraseksa,
 Tegi mehed meeletumaks.

Kalewide kallim poega
 Hakkas kiuste kiitlemaie,
 Hullul pääla hooplemaie
 Lorisedes luiskamaie ; —
 Enne weel kui pajatusta
 Pikemalta pillutanud,
 Asjalugu lõpetanud, —
 Kargas sepa wanem poega,
 Raudakäpa parem tugi
 Tulisilmal laua tagant
 Kalewipoja kallale.

Mehed läksid mässamaie,
 Hullul päidel hundamaie,
 Sõna halvemaid sünnitas,
 Kõne kurjemaid kihutas ;
 Sõna sõimust sigis riidu,
 Tõusis tapelikku tuli
 Weeres wereahne waenu.

Waremalt kui arwatie
 Tulist õnnetus tulema,
 Sõimust tegu sündimaie —

Kiskus Kalew kerge käega
 Mõõka tupesta möllama.
 Mõrtsuka mõõga mängila
 Puistas pää põrandale;
 Weri wirtsas walusasti
 Wasta silmi wendadele.

Soome seppa, raudakäppa,
 Kiljatelles kisendama!
 Eite langes ehinatades
 Poja kōrwa põrandale
 Wana seppa wandumaie,
 Pärast wannet pajatama:
 „Mõrtsukas, kes kallist mõõka
 Waga were walamisel,
 Ilmasüüta hukkamisel
 Igawesti teotanud!
 Häbenemata werekoera,
 Wõtsid tuge wanusesta,
 Abi targema ametist!
 Poisid, wõtke pikad pihid,
 Wõtke kätte wasarad!
 Andke malka mõrtsukale,
 Werist palka waenlasele,
 Kalli were kurnajale!“

Pojad läksid käsku täitma,
 Isa tahtmist toimetama,
 Wõtsid raskemad wasarad
 Pihusse pikemad pihid,
 Rasked raua rahnukesed,
 Misga Kalewile malka,
 Mõrtsukale werepalka
 Kulmudele kukutada

Kalewide kange poega
 Humala wiha uhkuses
 Tõusis kesket tubaje,

Wilast mõõka wibutelles
 Htūidis ta koleda häälega :
 „Toho, tahmalased tondid,
 Sõgedamad nõgissilmad !
 Ons teil elu üna odaw ?
 Kalewil on wägew käsi !
 Kõhtu hoopi kukuteleb —
 Sinna surma sigiteleb !
 Mees weel alles ilmunata,
 Sarnaline sündimata,
 Kesse suudaks wastu seista !
 Tulge, kui surma tahate !“ —

Soome seppa pajatama :
 „Jätke rööwel rookimata,
 Werekoera kiusamata !
 Külap jumalate käsi
 Tasutawal rööwli tabab,
 Mõrtsukale palka mõõdab,
 Werist werewalajale.
 Mõrtsukas, kes kallist mõõka,
 Sõjariistade isanda
 Waga werega wärwinud,
 Süüta surmaga solkinud :
 Külap jumalate kohus,
 Taaralaste ülem tarkus
 Mõõka sunnib wõlga maksma,
 Kurja tegu kustutama.
 „Saagu, saagu, ma sajatan,
 Saagu sind sõjariist surmama,
 Teraw raud sind tappemaie,
 Saagu sulle salamahti
 Mõõgast sündima mõrtsukas,
 Walatud werest waenlane !
 „Saagu sa soessa surema,
 Mätta otsa mädanema,
 Põõsastikku pendimaie

Rägaſtikku raipenema !
 „Kuule, mõõka, kallis rauda,
 Kuule, kuninglik, käskusid,
 Märka, mis ma mõteldessa
 Salasõnula ſajatan ;
 Tõuse, rauda, tappejaks,
 Kaswa kaela lõikajaks ;
 Maksa wõlga mõrtsukale,
 Täida ſünnitaja ſoowi :
 Kus ei mõtted enne käinud,
 Arwamist ei unes olnud !“

Kalewide kange poega
 Pool weel hullu humalasta,
 Pool weel pääda wiha wiimmas,
 Tormas tuimaselt toasta,
 Astus umbselt õue pääle ;
 Sest ei pannud ſajatusi
 Targemalta tähelegi,
 Ega näinud isa nõrkust,
 Waese ema leina wingu,
 Õnnetu õdede ohkamist,
 Kodurahwa kurwastusi
 Närtsind poja ſurma pärast,
 Wenna walusa were pärast.

Tuikwal ſammul tormadessa
 Wankus Kalew wärawasta,
 Wankus üle laia wainu,
 Kõikus wainult kopelisse,
 Läks ſiis wiimaks lagedale.

Kalewide kange poega
 Tallas tuikel teeda-mööda,
 Rändas raskelt rada mööda,
 Kuni jõgi jõudis wasta
 Kural poolel tee kõrwas.
 Kõndis mööda jõe kallast,

Kus kolm joada kukkumaies,
 Wahfu laial wiskamaies.

Kalewide wäsind poega,
 Kui ta joadest mööda käinud,
 Wöttis wõimu wäsimusel,
 Keha rammu kurnatusel
 Puhke paika künka pääle
 Heitis maha magamaie,
 Liigu umbust lahutama,
 Paksu päada parandama,
 Tuska meelest tuulutama

Kalewide poega puhkas;
 Norin nõtkutas nurmesid,
 Kõiguteles kaljusida
 Wabisedes wankumaie,
 Sundis liiwa liikumaie,
 Sõmeraida sõelumaie;
 Linnud kohkel jätsid laulu,
 Metsalise pojad mängi.
 Rahwas aga rääkimaie:
 Kas on sõda sõitemaies.
 Waenuwanker wæremaies?

12. Kes saab kuningaks?

Kalewide noored pojad
 Rändasiwad jõudsal sammul
 Lustilikult lõune poole,
 Käisid päewa käisid kaksi,
 Käisid tüki kolmat päewa,
 Kuni neile kogemata
 Järwekene wastu jõudis
 Kena kõrge kallastega
 Õnnerikkas orus woolas
 Emajõgi wäsimata,

Päewa paistel laenekesi
 Weeretelles Peipsi poole
 Ema rinda lüpsis lisa
 Kosupiima Peipsi rüppe.

Kalewide wanem wenda
 Säädis sõna sõudemaie,
 Hakkas niida pajatama :
 „Siin on mõnus katsekohta,
 Paras liiskuhte paika ;
 Hiist ilmub Taara silma,
 Wanaisa lahke waade,
 Jõesta jumaliku wari.
 Laskem wennad liisku lüüa :
 Kes meist kolmest wendadesta
 Kodumaal saab kuningaksa,
 Isa riigi walitsejaks,
 Kalli rahwa kaitsejaks ?
 Kesse kaugelt õnne kaupa
 Wõõral maal saab woli wõtma,
 Elu aset ehitama “

Kolm siis kiwi korjatie
 Liisukiwi walitie,
 Misga mehed määra mõõda
 Liisku pidid wiskamaie,
 Kelle käsi kaugemale
 Kiwi jaksaks kihutada.
 Wennad wõtsid wõidukiwid,
 Kandsid kalda ligemale,
 Asusiwad ridamiste
 Kolmekesti kalda ääre.

Wõidu määraks oli wõetud,
 Sibiks järwe laius sääatud :
 Kelle kiwi kergel lennul
 Järsku üle laia järwe
 Teistest tüki kaugemale
 Wete taha maha weereb,

Seda pidi seadust mööda
 Walitsejaks wärwitama.
 Kadund isa käskusida
 Tootati tõrkumata
 Täielikult toimetada.
 Kaks neist pidid kaugeele
 Wõõra maale weeremaie,
 Kolmas wenda kodumaale
 Walitsejaks jälle jääma.
 Wanem wenda pajatelles
 Seadis sõna sõudewale :
 „Lähme liisku heitemaie !
 Minu kohus, kulla wennad,
 Esimest kord elpitada
 Ema, hella eidekene,
 Wiis mind warem wihtlemaie,
 Päewa paistel paisumaie,
 Tõi mul marju, magusaida,
 Enne kui ta teile toonud.
 Peaks ebk teie paiskamine
 Minu määrast mööda jõudma :
 Sest ei tõusku tülitsemist,
 Ega waenu wihkamisi.
 Mul ei ole mingit märki,
 Silmal sihti ette seatud ;
 Mina pean rada rajama,
 Teistel teeda tegemaie.
 Kuhu ma kiwi keeritan :
 Sinna panen teile sihti.
 Järelkäia leiab jälgi,
 Tagakäija tehtud teeda.“
 Kui nii pikalt pajatanud,
 Hakkas kiwi keeritama,
 Tõstis kätta kõrgemale,
 Saatis kiwi sõudemaie,
 Tuule tiiwul lendamaie.

Kiwi lendas tuule kiirul,
 Tuule kiirul taewa poole.
 Waatajate arwamisel
 Lendas kiwi linnukene
 Sinna, kuhu taewa sõrwa,
 Suure ilma katus' ulu
 Maa seina külge rajab.
 Äkitselta wääratie
 Kiwi maha kukkumaie,
 Langes loodis libamiste,
 Sattus järwe märga sāngi,
 Teisē kalda ligidale.
 Kohisedes kerkis wesi
 Wasta taewast wahutelles,
 Kiwi pōrkas järwe pōhja,
 Wete waiba katte alla,
 Langes lainte sūgawale,
 Kadus waatajate silmast.

Teine wenda pajatelles

Seadis sõnad sõudewale :

„Mul on wenda teinud teeda,
 Rada ju ette rajanud,
 Hoone ette ehitanud,
 Seadnud kokku toaseinad,
 Wikeldanud nurgawiilud,
 Alustanud katus' harjad;
 Sest'ap tahan sihti mõõda
 Tema jälgil teeda käia.“

Kui nii pikalt pajatanud,
 Wõttis kiwi kange kätte,
 Keeras kiiremal kihinal,
 Wiskas wingemal wihinal
 Kiwi linnu lendamaie,
 Kaljupaku purjetama.

Kiwi tõusis taewa poole,
 Püüdis pilweid pillutama,

Päewa paistet warjutama,
 Tuule kiirul lendas kiwi
 Kõrgemale, kaugemale;
 Sääl'ap waarus wankumaie,
 Maa poole pillumaie,
 Kukkus järwe kalda ääre,
 Wee ja kuiwa keskeele;
 Pool jäi kiwist wette maetud,
 Lainetesta kinni kaetud,
 Pool weel silma paistewale.

Nüüd sai wõidu wiskamine
 Kolmandama wenna katseks.
 Ehk küll vähem wanusela
 Aasta arwul teistest waesem
 Kalewide kallim poega:
 Siiski pihtes paisuwala,
 Labaluie laiusela,
 Keha kondi kindlusela
 Tema teistest tugewama,
 Tema wendist wägewama;
 Käte sooned tal kangemad,
 Sõrme küüned tal kindlamad,
 Silma sihti tal osawam,
 Meele mõistus tal mõnusam.

Noorem wenda pajatelles
 Seadis sõnad sõudewale:

„Ema, hella eidekene,
 Tõi mind hili tallekese
 Suurel surmal siia ilma,
 Suurel surmal, waljul wäewal
 Sündis lese leina lapsi.“

Noorem wenda wõttis kiwi,
 Keeritas tuule tuhinal,
 Wiskas wirgumal wihinal
 Kiwi lendu lendamaie,
 Kaljupakku purjetama;

Osaw silma sihtis jooksu,
 Kange käsi seadis käiki.
 Ehk küll tuules tuisatelles
 Kiwi lendas kõrgemale,
 Kõrgemale, kaugemale :
 Ei läind pilweid pillutama,
 Ega laiust lahutama,
 Ei läind kõrgust kõigutama,
 Ega walgust warjutama.
 Kiwi weeres wuhisedes,
 Lendas üle laia järwe
 Teise poole kalda pääle,
 Kukkus mõõdu määramisel
 Maha kuiwa piiridele.
 Wanem wenda pajatama :
 „Tõmbame, wennad, tõeste,
 Lähme suisa sammudela,
 Lähme läbi loigukese
 Wõidukiwa waatamaie,
 Kuhu need kiwid kukkusid ?“
 Lähem tee käiks wete kaudu.
 Ligem rada järwest läbi ;
 Säält'ap Kalewide pojad
 Suisa teeda sammusiwad,
 Säält'ap rada rändasiwad
 Wõidukiwa waatamaie,
 Kesket järwe kandis wesi
 Kalewi poegil kintsuni.
 Esimese wenna kiwi,
 Magas lainte waiba warjus,
 Suikus järwe sügawuses ;
 Saand ei silma seda näha,
 Ega käsi katsumaie,
 Teise wenna wõidukiwi
 Leiti ligi kalda äarta
 Wee ja kuiwa wahedela,

Pool weel paistis lagedale,
 Pool jäi peitu lainetesse.
 Kolmandama wenna kiwi,
 Wõiduwiskamise märki
 Leiti üksi kuiwal kaldal,
 Leiti murul magamaies,
 Tüki maada teistest kaugel.
 Sinna kiwi oli sattund
 Taewa tahtmist tähendama :
 Kesse neist kolmest wendadest
 Kuningaks saab kutsutama.

Wanem wenda pajatelles
 Pani sõnad sõudewale :
 „Jumalikul juhatusel
 Tehti tähte liiwa pääle,
 Pandi märki muru pääle,
 Kes meist isa käsku mööda
 Walitsejaks wärwitakse,
 Kuningaksa kõrgendakse
 Lähme järwest wetta tooma
 Miska wenda wiheldakse,
 Wenna keha karastakse,
 Kuningaksa kastetakse !
 Ehitame keha ilusaks,
 Silitame juuksed siledaks ;
 Kulda toime kuube selga,
 Hõbe särki kuue alla
 Wammus wanasta wasesta ;
 Pange pähe kulda kübar.
 Rauda kilpi pääle rinna :
 Siis saab wennast sõjameesi,
 Kaswab wägew wõidumeesi.
 Kuhu sammu siruteleb,
 Sääb peab siidi rigisema,
 Kulda kallis kõlisema,
 Hõbe järel helisema,

Waski kannul kärisema
 Kus nüüd wenda käidanessa,
 Sää! peab ilu helkinessa.“
 Kuida wana Kalew käskind,
 Enne surma ette seadnud,
 Nõnda wõeti noorem wenda
 Isamaale walitsejaks,
 Kõrgendati kuningaksa.

---

13. Kalewipoeg kündmas.

Pärast wõiduwiskamista,
 Wendadesta lahkumista.
 Wõttis kalewide poega
 Walitsuse wõimust kätte,
 Wõttis kätte adrasahad
 Austelles adra tööda,
 Põllumehe põlwekesta.
 Ja et sahameeste seisus
 Rahupäiwil ikka õitseks,
 Sõja kärast solkimata
 Waenu werest wärwimata :
 Seks on mõnusada mõõka
 Kuningale kanguseksa
 Igas kohas wäga tarwis ;
 Tugiks tungijate wasta,
 Warjuks wasta waenlasele,
 Miska kurja karistada,
 Waenu wiha wähendada.
 Riigi seadust kohendada.
 Kalewide kallim poega
 Märssi seljas, mõõka puusas,
 Seadis adra aisadele,
 Pani hobu adra ette,
 Rakendas ruuna künnile ;

Hakkas sooda sahkamaie,
 Kuiwa maada kündemaie,
 Aru pinda pööramaie.

Kündis põrmuks mulla pinna
 Segas kiwid sõmeraksa,
 Segas sawi seemne-kandjaks,
 Põrmu idu imetajaks;
 Kündis paigad põllumaaksa,
 Wägewaksa wiljamaaksa,
 Toised kohad karjamaaksa,
 Murumaaksa, heinamaaksa,
 Külwas soosse sinikaida,
 Sambla sülle jõhvikaida,
 Mätta rüppe murakaida.
 Mõnda paika mustikaida;
 Kündis kohad metsamaaksa,
 Laiad paigad laanemaaksa,
 Külwas metsad kaswamaie,
 Tammed kõrged tõusemaie,
 Põõsastikud paisumaie;
 Kündis paigad lagedikuks,
 Laiad orud, laiad murud
 Lustilikuks luusi kohteks;
 Kündis mäed mängimaie,
 Kingukesed kõikumaie;
 Kündis orud, sahkas salad,
 Aasad, luhad haljendama;
 Külwas mäele maasikaida,
 Põõsa alla pohlakaida;
 Kündis lilled kaswamaie,
 Õilmed ilul tolmamaie;
 Kündis maada kerkiwale,
 Kerkiwale, kohundela,
 Wäljad waode wöötidele
 Wägewa adra walula,
 Mis said tuulest tasutellud

Wihma weesta weeretellud,
 Sula lumest silitellud,
 Rahe terista triigitud.
 Adra saha armidela
 Pidi wili woogamaie,
 Toitu rohkest tõusemaie
 Põlwest põlwe paisutawaks
 Surewate sugudele.

Kalewide kallim poega
 Kündis päewa, kündis kaksi,
 Kündis kolmandama päewa,
 Kündis pääle mõne päewa;
 Kündis wara udu jälgil
 Kündis hilja kaste piiril,
 Kündis lausa lõuna ajal.

Päikese äge palaw
 Kurnas kallist ruunakesta,
 Waewas adra wedajada,
 Piinas künnimehe pihta.
 Hobu pidi parmu piina,
 Kihulaste kutistusta,
 Pidi kiili kihutusta
 Töö kallal kannatama.
 Mehel kuiwas keelekene
 Suhu suure jänu pärast.

14. Mõõga wargus.

Kalewide kallis poega
 Toonud Pihkwast turja täie
 Lunastatud linna laudu,
 Kust saab tuge kurbadele,
 Warju wana raukadele,
 Nutu nurka neidudele,
 Leina paika leskedele,
 Tõuseb tult teisteele.

Laua koorm ei olnud suuri,
 Ega olnud wäga wäike,
 Paras mehe pihaline :
 Tosinate arwul täitis
 Kahekümne mehe koorma,
 Paar weel lisaks pääle pandud ;
 Polnud lauad paksusela
 Kusgil üle kolme tolli,
 Ega läinud laiusela
 Kusgil üle kahe jala,
 Ega polnud pikkusela
 Kuskil üle kümne sülla.
 See'ep Kalewide seljas
 Kantud laua koormakene,
 Mis sääl meesi murudela
 Ladus wirna lagedale.
 Kalewide kanget poega
 Wesirada wäsitanud
 Lauad pihta pigistanud.
 Hakkas laia lagedale
 Öömaja asutelles
 Sängikesta seademaie,
 Wõttis järwe kalda weerest
 Hõlma täie sõmeraida,
 Kuiwa liiwa liiwikulta,
 Kandis tüki kaugemale,
 Laotas maha lagedale :
 Sest sai kuiwa külje aset,
 Sängi wäsind suikujale.
 Kalewide kallis poega,
 Kui oli wõtnud toitu kotist
 Märga lähkrist maitsenud
 Tülpind keha toetuseks ;
 Päästis tupe paelusta,
 Wõttis mõõga wööлта,
 Pani pahemale poole

Sāngi kōrwa seisamaie,
 Et kui häda äpardusta
 Kustki tuleks kogemata :
 Sõbralikku sõjariista
 Kohe sattuks käteele ;
 Sirutas siis liiwa sāngi
 Wäsimusta wāhendama,
 Piinand pihta paenutama.
 Pööras pää õhtu poole,
 Jalad wastu hommikuda,
 Kulmud otse wasta koitu,
 Kust'ap warem koidu walge,
 Päikese-neiu palge
 Noore päewa rüpeesta
 Kiirest silma kerkinessa,
 Laugudele langenessa ;
 Kust, kui kogemata korral
 Wäsind mees saaks wiibimaie
 Kauemini une kaisu,
 Koitu tuleks kutsumaie,
 Walgus meesta wirgutama.
 Parem käsi seisis sirgul
 Wartade ja lõuna wasta,
 Kura käsi kōwerilta
 Wana põhja wankri wasta.

Wäsind silmad waosiwad
 Rutust une rakkeesse,
 Kiirest uinu kamitsasse :
 Unenäol ei olnud aega
 Magajada mängitada
 Wale kuju walmistelles,
 Ega tõsist tähendelles.

Üürikese aja pärast
 Norin juba täitis nurme
 Maapinda pōrutelles,

Metsasida müdistades,
 Järwe laineid kõrgutelles,
 Kui oleks äike ähwardelles,
 Pikseisa pilweesta
 Tuule õhku tallamaies,
 Suisa-paisa sõitemaies.

Peipsi sorti peidu pakus,
 Keś kui wähki urkaasse
 Päewa walgelt oli peitnud,
 Kuulis kange mehe kõlast
 Magamise märkisida;
 Astus sammul argelisti
 Salamahti sāngi poole
 Kikiwarbil waatamaie,
 Kust see kõla kostanesse.
 Põõsa warjult wõõritie
 Silmas Kalewide sāngis
 Mõõga kõrwas magajada;
 Läks siis sammul ligemale
 Argelikult astunessa,
 Kassiwarbil käidanessa:
 Kas saaks mõõka mehe käesta
 Wargaküüsil wiidanessa.
 Mehikene lootis mõõka
 Salamahti sāngielta
 Künka kõrwest kápistada.

Mõnus Kalewide mõõka
 Mehe wõimu määraline,
 See ei hoolind sortsista;
 Magas aga murudela
 Liikumata mehe ligi,
 Kui oleks kinni kaswanud,
 Juuril maasse juurdunud
 Ega wõinud warga wõimu

Kallist mõõka kergitada,
Mitte tõsta murulta.

Soolasortsi sõnatarka,
Kawalusi katsumaie,
Salakombeid sünnitama,
Tuuseldusi tembutama.
Katsus kiirelt soola wõimu
Sala kerkimise-sõnu,
Tõstemise tugewusi,
Miska kere kergitakse
Raskus ära rammastakse
Kummardelles kuude poole,
Wõimu lootes walgusesta,
Pööras silmad põhja poole
Lausu sõnu sigitelles,
Palwe sõnu pobisedes.

Kallis mõõk ei kuulnud käsku,
Sõjasahk ei sortsi sõnu,
Magas aga murudela
Liikumata mehe ligi.

Soolasortsi sõnatarka
Mana kombel mängimaie,
Targemaida tempusida
Tõstemiseks toimetama.
Puistas pihlapuie lehti
Pihutäie mõõga pääle
Kandis kokku kaetis-rohtu
Korjas nõia kollasida,
Sületäie sõnajalgu,
Puistas kõik need mõõga pääle,
Tegi siis weel teisi tempu,
Wiis weel ise wõõrikuida,
Sosis seitse salasõna
Sortsikuula sõlmitatud,

Küünlakuula karastatud
Kooljakuula kokku pandud.

Jaani ööse õnnelilled
Wõimustatud nõia wihtel
Wärwitud wärdja werela,
Weristas nimetis-sõrme
Mõõga hoidja meelehääksa,
Luupaenja lepituseks,
Suitseteles nõia küüsi,
Neitsi särgi narmasida.

Mõõka hakkas märkamaie
Maana-sõna meelitusi,
Hakkas lüsis liikumaie,
Keskelt juba kerkimaie,
Kerkis waksa, kerkis kaks,
Kaswis ikka kõrgemale,
Kuni puutus sortsi kaenla.

Soolasorts sōnatarka
Wargust ära wedamaie
Mõõka koormas mehikesta.
Piinas wäga pihtasida
Rasket rauakesta kandes
Puhkis, ähkis poisikene.
Palaw higi palgedelta
Kattis juba üle keha;
Mees ei jäta siiski mõõka.
„Enne peaks käsi katkema,
Enne elu mul lõppema,
Muidu ma ei jäta mõõka!“

Soolasorts sōnatarka
Kandis mõõga kuningada,
Soome sepa higi sööjat,
Poegade käte piinajat
Salateedel mitu sammu,
Puhkas wahel põõsastikus,

Enne kui jõudis edasi.
 Kui ta K ä ä p a kalda päältä
 Üle jõe hüpatelles
 Teise kalda pääle kargas,
 Kukkus mõõka kogemata
 Warga kaenlast weteele,
 Sügawasse laente sāngi,
 Sala urka suikumaie.

Soolasortsi sõnatarka
 Kohe abi kutsumaie.
 Pani sõnad lendamaie,
 Lausu-sõnad sõudemaie,
 Meelitawad mǎngimaie,
 Tuulesõnad tuiskamaie,
 Weesõnad weeremaie,
 Maana-sõnad meelitama
 Teised targad tõstemaie :
 Kas ei mõõka kerkinessa,
 Laintest raske liikunessa !

Mõnus Kalewide mõõka,
 Kes ei kuulnud nõia käsku
 Ega sortsi sundimista,
 Laintesse jäi liikumata,
 K ä ä p a põhja kerkimata.

Kui ju hommikusta koitu
 Taewa weeres tõusenessa,
 Punus sortsi putkamaie.
 Jättis mõõga jõe põhja
 Muda-sāngi magamaie
 Puges metsa paksustikku
 Warjupaika püüdemaie,
 Kus ei Kalewide kiuste,
 Waenu wiha poleks karta.

15. Mõõga otsimisel.

Koidutera kutsumisel
 Ärkas wäike ämarusel
 Kallis Kalewide poega.
 Silmi unest selitelles
 Katsus kohe wahwa käsi
 Säangi sõrwalt seltsimeesta,
 Kubu õhtul enne uinu
 Sõjariista sängitanud,
 Mõõga pannud magamaie.
 Mõnus mõõk ei olnud murul,
 Sõjasahk ei sambelila.
 Kalewide kallim poega
 Wõõrast lugu waatamaie.
 Silmi selgeks sõeludelles
 Unekatte ummuksesta,
 Nägi kohe meesi noori,
 Kuida lugu käidanessa.
 Tunnisteles rõõwli teeda,
 Sammu astmeid sambelista,
 Hakkas mõõka hüüdemaie,
 Kadund sõpra kutsumaie :
 „Kuule, mõõka, mis ma kukun,
 Laulan leinas linnukene!
 Kuule wenna kutsumista,
 Sõbrakese soowimisi,
 Mis ma õhkan metsadele,
 Lähetelen lagedaile,
 Puhun paksu põõsastikku!
 Wasta, tarka wennikene,
 Kuku wasta küsijale :
 Kes sind öösel käppanessa,
 Warga küüsil wiidanessa?
 Uku silm on ülewalta,
 Taaralased taewaasta

Warga sammusida waat'nud.
 Jumalikud juhatused
 Wõiwad asja õiendada.

Inimestel mõõga ime,
 Tööde tarkus teademata :
 Need ei wõinud warga näpul
 Rasket rauda ära kanda.
 Soomes isa sugulane
 Sala mõõka sünnitanud,
 Raudakäpal ise rammu
 Tera sisse toimetanud,
 Teinud seitse aastat tööda,
 Teinud tööda, näinud waewa
 Kuninga mõõga kasuksa ;
 Wõtnud rauda seitsmet wärki,
 Kardasida seitsmet keeret,
 Liimind lõõtsa lõkendusel
 Keermed kokku keradeksa :
 Sest'ap mõõka sünniteles,
 Waenurauda walmisteles.
 Laulnud seitse sala lugu
 Igal päewal enne koitu,
 Wara enne walgeeda,
 Karastanud seitsmel kaewul,
 Wettind mõõka seitemel weela,
 Seitsmel märjal mõõga tera,
 Wars oli hõbe walgeesta,
 Kupp oli kulla kollaasta
 Pannal paksusta paasta.

Küllap tunnen sortsi kelmi,
 Peipsi lainte paisutajat :
 Wennike on mõõga waras !
 Soolasortsu sugulased
 Wanast mulle waenumehed,
 Kurjad ikka kiusamaies

Kaugele ei wõinud kanda
 Sortsilane sõjasahka,
 Kuule, mõõka, mis ma kukun,
 Laulan leinas linnukene!
 Kuule wenna kutsumista,
 Sõbrakese soowimisi,
 Mehe lahket meelitusta,
 Mis ma õhkan metsadele,
 Lähetelen lagedaile,
 Puhun paksu põõsastikku!
 Wasta, tarka wennikene,
 Kuku wasta küsijale!“

Kalewide kange poega
 Pööras kõrwa kuulu poole,
 Kas ehk mõõka wasta kostaks,
 Kadund rauda kukunessa.
 Waikus maada warjanessa,
 Kallis rahu ümber kaudu.
 Kalewide kange poega
 Laskis lendu teise laulu.
 Laulis kolmandama loo
 Meelitawal mesikeelil:
 Kas ehk mõõka kutsumista,
 Peremehe palumista
 Kusagilta wõtaks kuulda.
 Mõnus mõõk ei andnud märku,
 Sõber kustki sõnakesta.
 Waikus maada warjanessa,
 Kallis rahu ümber kaudu
 Kattis laaned ja lagedad.

Kalewide kange poega
 Oma mõõka otsimaie,
 Tuule-teesi tallamaie,
 Käis ta kaua ümberkaudu,
 Laskis ringi laiemalta,
 Kõndi ikka kaugemalta

Sāngi ümber sõõritie ;
 Rändas läbi rāgastikud,
 Piki põiki põõsastikud,
 Metsad läbi, mättalikud,
 Sõudis tüki sulasooda,
 Laulis kutsu-lugusida,
 Meelitawal meesi keelil.

Mõnus mõõk ei andnud märki
 Waikus maada warjanessa,
 Kallis rahu ümberkaudu
 Kattis laaned ja lagedad
 Kui nüüd Kalewide poega
 Oma mõõga otsimisel
 Kääpa jõe kallastele
 Sammusida sõudenened :
 Waat ! säääl läikis alta wete
 Hiilgaw mõõka ilusasti
 Sõbra näola naeratelles.
 Kalewipoeg pajatama :

„Oho ! mõõka, hüwa rauda !
 Siin sa magad salamahti
 Wilus wetena woodissa ?
 Mehe mõõka mõnusama,
 Walusam werewalaja,
 Isa lelle higisööja.
 Lellepoegade piinaja !
 Kes sind oskas kergitada,
 Wete alla wiidanessa,
 Lainte alla langutada ?
 Kes sind siia kandanessa ?“

Mõõka mõistis mehe kutsu,
 Laulis wasta lainetesta,
 Pajatas kui pardikene :

„Soolasortsi sõnatarka,
 See'p see mõõka salamahti

Tõstis murult tõusemaie,
 Kanarpikust kerkimaie.
 Sortsi sõnad soowitasid,
 Mana sõnad meelitasid,
 Tuule sõnad tõstanesid,
 Kolla õilmed kergitasid,
 Sõnajalga seadis alta,
 Pihlapuuda aitas päälta,
 Need'ap seitse sellikesta
 Tegid mõõga tõusemaie.
 Soolasortsi sõnatarka
 Kannud mõõka Kääpale,
 Sääl'ap lustil libisesin,
 Karganesin sortsi kaenlast
 Lipsti! alla lainettesse,
 Sügawusse jõe sängi,
 Kus mul kuldane pesada,
 Hõbe-sängi näki toassa,
 Wete piiga waiba alla.“

Kalewide kangem poega
 Mõistis mõõka, kostis wasta :

„Kas siis mõõgal mõnusama,
 Parem pidu peitusela
 Laintesängis laisendelles
 Näkineitsi naljatusel,
 Ehk kas wahwa mehe käessa,
 Kange wõimu keeritusel,
 Sõjamängi möllusella?
 Kus, kui mõõka kütkeesta,
 Paelust lahti peastetakse :
 Wahwa tööda walmistakse,
 Waenlasi wemmeldakse,
 Werega sind wõidaneksa,
 Higiga sind ihutakse?“

Mõõka mõistis, kostis wasta,
Laulis wasta lainetesta :

„Mõõka leskena leinassa
Wetewocde wangissa
Igatselles endist ilu,
Neiu lusti nurmeelta,
Wesi laugelt weerenessa,
Pisar piki palgeelta !
Kallis Kalewide poega,
Kuninglikku kange meesi !
Sul, kui wiha süttinessa,
Meele tuska tõusenessa
Humala wiha wolila :
Siis ei ole sidemeida,
Tarku aru takistamas ;
Kerge käsi keeritelles
Sunnib mõõka surmamaie,
Waga werda walamaie !
See'p see sõjasellikesta,
Kallist rauda kurwasteles,
Mõõka leinab mehekesta.
Peremehe pojukesta !“

Kalewide poega mõistis,
Mõistis kohe mõõgakesta,
Laulis wasta lainetesse :

„Maga, waga mõõgakene,
Rahusängis, rauakene,
Isa lelle higisööja
Lellepoegade piinaja !
Tuleb korra tulew' päiwil
Parema põlwe pidudel
Minu wääraline meesi :
Siis'ap, mõõka, sõbrakene,
Tõuse laintest tuhinala,
Weere ise weesta wälja

Wapra käele waderiksa!
 Kui aga juhtub käidanessa
 Jalakanda pistma jõkke,
 Kes sind enne i s e k a n d n u d :
 Siis'ap, mõõka, sõbrakene,
 Murra jalad tal mõlemad !“

16. Halenaljakas wahejuhtumine.

Kui nüüd Kalew tüki teeda,
 Tüki teeda, marka maada
 Lendew sammul lühendanud,
 Käis siis läbi kuuse metsa,
 Lendas läbi laanemetsa
 Sammus läbi sarapiku,
 Kui tal jalga kogemata
 Tüma tompu takistamas.

Kui ta lugu luuramaie,
 Asja hakkas arwamaie.
 Kes tal kedre kutistanud,
 Jalakanda takistanud,
 Puges põõsastiku warjust,
 Puges wäike poisikene,
 Wäike meesi wabisedes,
 Mis kui meie aegne meesi
 Jgapidi ilmunesse.

Wäiksel mehel wäetikesel
 Lõuad hirmul lõksutasid,
 Kui ta Kalewide poega
 Paitelles palumaie,

Mesikeelil meelitama :

„Heida armu, wennikene,
 Peasta waesta, kange poega !
 Anna rahu urgakesta,

Warjupaika wäiksemale,
Keda õnnetuse kütke
Põõsastikku ajas pakku!“

Kalewide kange poega
Küürakile kummardelles
Sasis kätta sirutelles
Kõhetuma tutist kinni,
Keda tõstes kõrgemale
Kaelakotti kukuteli.

Wäike meesi weerenesse,
Kui oleks kuristiku hauda
Sügawale koti soppa.
Sääl'ap silgukarbi serwast,
Leiwakakust tuge leidis,
Kuhu jalga kinniteles.

Kalewipoeg küsimaie :

„Mis sul kartust kaswatanud,
Suure hirmu sünnitanud?“

Wäikse mehikese wastus
Kostis leiwakoti koopast,
Kui oleks sügawamast kaewust
Konnakene krooksutanud :

„Eila õhtu eha ajal
Luusisin järwe ligidal,
Kõndisin kulda kuusikus,
Kui ma teelta kogemata
Õnnetumalt läksin eksi.
Rada mööda rändanessa
Tuli wasta wäike talu,
Mina urtsiku uksela
Puhkepaika palumaie.
Suuretoa tagaseinas
Leeaugu ligidala
Istus üksi wana eite
Waagna moonu walmistelles.

Eite keetis erne-iwi,
 Kamara tükk keskeela,
 Andis mulle heldest armust
 Kausi täie kallist toitu;
 Kaskis hambaid kiirustada,
 Leiwawôtet lühendada;
 Seadis ise sängikesta
 Põhkuela põrandale
 Laia söömalaua alla.
 Kesk-toas oli laua kohta.

Eidekene õpetama:

„Poe sa, wäeti pojukene,
 Põrsas põhku puhkamaie,
 Enne kui mu pojad noored
 Käigilt jõudwad kodunesse.
 Ole wait kui hiirekene
 Kassi hirmul taga kirstu!
 Kui sa hakkaks kiiksumaie,
 Käsidele krabistama,
 Kintsudela kobistama:
 Wõiksid meie wennikosed
 Surma sulle sigitada.“

Mina eite tänamaie,
 Aitüma andemaie,
 Kes mul täitnud kõhukesta,
 Sängi aset seadanenud,
 Hüwa õpetuse andnud.
 Pugesin siis waikselt põhku
 Laia söömalaua alla
 Wäsind selga sirutama,
 Kus weel rõhkest' kolmeele
 Parajasti puhkepaika.
 Laugu siimil lahutelles
 Märkasin ma müdisemist
 Kaugelt kõrwa kostanessa.

Muru kerkis müdinala,
Sammu astel wankus seinä.

Üürikese aja pärast
Tormasiwad mehed tuppa,
Kanged mõlemad kui karud,
Laanes kaswand metsalised
Üks neist kui sœ jahikoera
Ninal kohe nuusutama,
Sõõrmeil haisu sõelumaie
Pärast nõnda pajatama :

„Kuule, kulla eidekene !
Kes siin täna käidanessa ?
Inimese higi auru
Sõelub mulle sõõrmetesse,
Koonukesta kutitelles.“

Eite mõistis, kohe kostis :
„Wõõrast siin ei weeremaies
Loomakesta liikumaies
Kuskil täna käidanessa.
Sõelub sulle sõõrmetesse
Inimese higi haisu :
Tuulesta sa seda toonud,
Õhust õnne haisutamud.“

Eit tõi rooga laua pääle
Õhtu söögiks poegadele:
Waagnad suuremad kui wakad,
Lusikad kulbi laiused !
Sest mis metsalised sõiwad,
Õõnsa kõhtu õgisiwad :
Küllalt wõiksid täita kõhtu
Wiiskümmend minu wäärilist
Loodud inimese last,

Saiwad metsalise sellid
Watsad täide wirutanud,
Siis'ap keha sirutasid
Põrandale puhkamaie.

Üke neist heitis ette seina,
 Teine taha seina ääre,
 Mina wäeti nende wahel
 Toa keskel laua alla.
 Wanaeite rauka ronis
 Parsipuile põõnutama.
 Hirm mind keelas hingamast,
 Weresooni wärisemast,
 Lõug ei tohtind lõdiseda,
 Hambad hirmu ilmutada:
 Kui ma kogemata korral
 Silma neile sattunessa,
 Kõrwa kuulme kukkunessa.
 Wiimaks rauges tule walgus,
 Kustus piirgu ahju-rinnal.
 Pime peitis laia toa,
 Kattis minu kartust kinni. —
 Önne korral peasin õue,
 Andsin tulda jalgadele,
 Pistin kohe punumaie;
 Jooksin läbi mitme metsa,
 Kus mul abi kogemata
 Sinu käigist siginesa “
 Kalewide kange poega
 Naljalugu naeremaie.

17. Sortsilasi kolkimas.

Kalewide kallis poega,
 Kui oli käinud tüki teeda
 Laua koorem õladela,
 Kaelakotis kasupoissi,
 Wäike mehikene warjul,
 Kes kui wähki urkanessa
 Unekaisus uinunessa

Magusasti magamaie. —
 Oli metsast läbi käies
 Murdnud kepiks männikese,
 Tugiks pedaja tüwiku;
 See ei olnud kõige suurem,
 Ega vähem väikematest;
 Kui oli latwa katkendanud,
 Tüki wõtnud tüwikusta,
 Paistis kepikese pikkus
 Kümme sülda kõrgutie,
 Paari jalga paksutie.
 Wemmal mehe wääraline
 Wõis, kui kogemata waenu
 Kusgilt tuleks kiusamaie,
 Abimeheks astuned.
 Mõõga kombel pidi malka
 Kiuseliku metsakoeri,
 Kiskehambil kutsikaida
 Teelta ära tõrjutama.
¹⁾ Metsapaksust mõrtsukana
 Lendsid kolm meest lagedale
 Koormakandjat kiusamaie;
 Peipsi sortsilase pojad,
 Tulehargi abimehed,
 Keda isa kihutanud
 Kalewida kiusamaie.
 Poisid kiskusiwad puida,
 Maasta mõnda männikesta,
 Miska Kalewile malka
 Wirgul kätel wirutasid.
 Kahël sortsilase kelmil
 Pika piudega piitsad,
 Wahterasta piitsa warred;

---

¹⁾ See koht on Torma kihelkonnas, Tarakwere
 mõisa piirides rahwa seas tuttaw.

Piude otsa olid pandud
 Wedusõlmil weskikiwid,
 Miska matsud mõnusamast
 Kalewile kukutasid.

Kalewide kange poega
 Püüab meele pahandusta,
 Tühjast tuulest tõusnud tüli
 Lahkel sõnal lepitada :

„Riid on rahu rikendaja,
 Tüli tule sülitaja!
 Parem lepis muna poolik,
 Kui on waenus wana kana.
 Muidu kui ma metsaassa
 Mõõga seltsis käidanessa,
 Saand ei silma teie seltsi
 Wõõrilt mitte waatamaie!
 Põõsa pimedamas paksus,
 Risulises rägastikus
 Olite kui wähid urkas,
 Mutid peitus mulla põues,
 Ega usaldanud ükski
 Jalga tuua lagedale.
 Toho, nurjatunud tondid!
 Widewiku warjundusel,
 Öhtu katwa hõlma alla
 Käiwad muidu kodukäijad
 Kuude walgel kõndimaies.
 Argepüksil poisikesed
 Püüdwad muidu mehe pääle
 Kellel ei mõõka käessa,
 Sõjariista seltsiliseks.
 Nurjatunud wanad naised
 Kurja sunnil kolmekesti
 Ühe pääle, pakitawad

Wanast wõetud waenu wiisil,
 Meeste tüli mässamisel,
 Mees on muidu mehedana
 Waenula ja wõitlemisel.

Peipsi sortsilase pojad,
 Karupesa kaswandikud,
 Lasid laksud ladusasti
 Kalewide poja kaela,
 Selja pääle sadaneda,
 Kuni piitsa nupukiwi
 Kulmudele kukkunessa,
 Laugudele langenesse.

„Pikalt ilult tõuseb pilli,
 Naljatusest näpistusta!“
 Pajatas Kalewi poega.
 Siis'ap keppi keeritama
 Männiutja mängitama,
 Poiste pihta paugutama.

Wana abras männi-wemmal
 Katkenesa kildudeksa,
 Lõhked' laial lend nesid
 Tuulekiirul tuiskamaie.

Kalewide kange poega
 Lauakoormalt lainamaie,
 Wõttis lauakesi wirnalt,
 Miska mehi malkamaie
 Sortsi poegi sugemaie!
 Igal walusamal wopsul,
 Kibedamal konksitusel
 Lõhkus wõetud lauakese
 Sortsilase poege selga.

Kalew wõttis selja koormast
 Järgilt laua laua järgi,
 Raiskas laudu rohkeesti
 Kuluteles hulgakaupa
 Waenumehi wemmeldades,

Sortsi poegasi sugedes.
 Kui ju kallis laua koorem
 Kippus mehel kahanema,
 Lauad õlalt lõppemaie :
 Tungisiwad sortsi pojad
 Käredamast kere pääle,
 Püüdsid Kalewide poega,
 Kanget meesta kimbutada.

Õnnelt hüüdis õigel ajal
 Paksemasta põõsastikust
 Peenikene piri pilli,
 Õrnal helil häälekene :
 „Sõrwitie, sõrwitie,
 Kallis Kalewide poega !“
 Kalewipoeg mõistis kohe
 Sõbra sõna soowitused,
 Tõttas käsku täitemaie,
 Seadis laua sõrwitie,
 Laskis sõrwil ladusasti
 Soolasortsilaste selga
 Kordalisti kukkunessa.

Peipsi soolasortsi pojad
 Hundipillil hulgudessa
 Kiirest pakku põgenema
 Kui ei sortsilaste kelmid
 Poleks olnud päewapaistel
 Wihmasaol wihtlemisel,
 Nõia kolla suitsendusel
 Wasta hoopi waljustatud,
 Siis'ap oleks toonud surma
 Kange mehe kolkimine.

Kalewide kange poega
 Puhkas pika tüli pääle
 Wähe aega wäsimusta
 Kus ta nõnda küsitelles
 Põõsastikku pajatama :

„Wasta, wõõras wennikene,
 Piripillil poisikene !
 Kes sa oled, kullakene,
 Hüwa nõu mul awaldanud,
 Kui mul kitsik kippus kätte ?“

Piripillil poisikene,
 Mõisterikas mehikene
 Mõistis kohe, kostis wasta :

„Mina ise, wäike meesi,
 Särgikehwa siilikene
 Olin nõudenikutaja,
 Targa sõna toimetaja.“

Kalewide kallim poega
 Mõistis juttu, hüüdis metsa,
 Pajateles põõsastikku :

„Astu wälja, wennikene,
 Põõsa paksust lagedale !
 Lase sõbra silmakesta,
 Lahket nägu nähtawale.
 Tänadeles tahan sulle
 Palgesida paitada,
 Aitüma awaldada.“

Wäike siili wistanessa,
 Kostis targalt kutsujale :
 „Wõi ei tulla põõsa warjult
 Soojust samblasängiasta
 Kaste külma muru pääle
 Widewiku wiludusel
 Wanaisa, isetarka,
 Loomakesi ilma luues
 Õnnetumalt unustanud
 Mulle anda warjukuube,
 Kehakatteks kasukada,

Kalewide poega kostis :
 Kuule, kulla wennikene,
 Särgikehwa siilikene,

Astu julgest lagedale,
 Küll'ap katsun warjukuube,
 Kasukat sul kohendada!"

Põõsastiku warjust puges,
 Samblasängist siilikene,
 Wäike halasti wennikene;
 Külmakärssis küürutie,
 Lõdises kui haawalehte,

Kalewi poeg pajatama:
 „Sina sõudsid, siilikene,
 Hüwa nõu mul häda tunnil
 Kui mul kitsik käsidela.

Tänu duse tunnistuseks
 Tahan sulle tükikese
 Kasukasta kinkineda,
 Walmistada warjukuube,
 Okkalista orjasärki,
 Miska mesikäpa poega,
 Kriimusilma kutsikaida
 Pesasta wõid peletada."

Kõneldelles kiskus Kalew
 Oma kasuka hõlmasta
 Natukese okasnahka,
 Wiskas siili wennikesel'.

Täna delles mässis siili
 Kõhetuma kebakese
 Saadud sooja sõbaasse.
 Kitsast naha tükikesest
 Sest sai kattet siili selga
 Kattekuube külgedele;
 Kõht jäi alles kattemata,
 Paljaks siili poja jalad.

Säält'ap sündis siilikesel
 Okkaline orjakuube,
 Kaitsew karwane kasukas,
 Mis kui nina mähkinessa

Keha küürub keradela,
 Warju annab waenu wasta,
 Katekuube külma wasta.

18. Kalewipoeg sõdurina.

Pikka rahulikku põlwe,
 Öilmerikast õnneaega
 Kippus sõda kurnamaie,
 Waenuwanker waotamaie.
 Wiru randa weerenessa
 Sõjalisi sadandela,
 Tappejaida tuhandela,
 Piinajaida pilwedena,
 Keda kaugelt toonud tuuled,
 Wetewooded weeretanud.
 Kiire käsu-kandijaida
 Lendas sammul Lindanissa
 Kuningale kuulutama,
 Et ju sõda sõudemaies,
 Waenuwanker weeremaies:
 „Tule, tugew, tappemaie,
 Kange waenlast kihutama!“
 Kalewide poega kargas
 Sõjaratsu sadulasse,
 Tõttas tuule tuhingila
 Wirgult Wiru radadele
 Sõjakära kustutama,
 Waenu wiha waigistama.
 Wõttis kaasa wõidumehi,
 Kannupoisiks kangemaida;
 Wiiskümmend Wiruusta,
 Kuuskümmend Kuresaarest,
 Seitsekümmend Soomeesta,
 Sada teisi saarelasti.

Kalewide kallis hobu
 Rahandela raksateli,
 Kuldandela käliseli :
 Hõbe päitsed paistsid päästa
 Kulda kangid waljadelta,
 Taalerwööt saba tagant,
 Kudruskeed ümber keha,
 Mõök and' märki sõjamehest,
 Kannusrauda kangeesta,
 Kuldakiipi kuningasta !
 Kesse kange mehe poega
 Sõita nägi sõitanessa,
 Waenu teeda tallanessa,
 Pidi tõesti tunnistama :

„See'p see poissi paistab palju,
 See'p see meesi maksab kallis !
 Hobu alla hõbedane,
 Kuningas seljas kullasta
 Mees puhub tule meresse,
 Lõõtsub lõkkeid lainetesse,
 Leeke lume-angedesse,
 Teeb toa tuule tiiwule,
 Kambri wikerkaareesse
 Parred pilwe paisudesse,
 Sängid rahe rangudesse !
 Istub ise päewa pääle,
 Toetab kukla kuu küüra,
 Tähe wasta teise külje ;
 Ohkab tuulesse hobuse,
 Raiub kasteheinast kabjad,
 Pistab piibelehest silmad,
 Kõrkjatest teeb kõrwakesed.
 Kus ta liigutab hobesta, —
 Sinna linna liigutella,
 Kus ta keeritab hobesta —
 Sinna kinku kehitelleb ;

Kus ta mängitab hobesta —
 Sinna mäe mängitella
 Kõrgendikku kaswatella.
 Sõidab Soome silda mööda
 Raksatelles raha-teeda ;
 Harju paasist põrand paugub,
 Wiru tee aga wäriseb.
 Hobu alla kui see ahju,
 Tätku alla kui see tähte,
 Ise pääle kui see päewa
 Ehitatud ehana riides,
 Kübar pääs kullakirja,
 Lindid pääl päewakirja,
 Wöö tal wööl hõbekarrast,
 Kulda kannus kannaassa
 Kus ta läheb, taewas läigib,
 kus ta kõnnib, taewas kõigub.
 Kõik sood sine ilula,
 Kõik arud õitswa lillela.
 Ööpik tõukab toomingasta,
 Kagu kaugelt kuusikusta,
 Räästas paksust rägastikust,
 Laululinnud lepikusta.
 Wiru neiud waatasiwad,
 Pilul silmil Järwa piigad,
 Lääne neiud nuttasiwad,
 Harju armsad ohkasiwad ;
 Oleks see meesi meiela !
 Oleks kallis meie kaasa,
 Oleks see peigu meie päralt :
 Me seisaks suwe söömata,
 Aasta einekeseta,
 Talwe tangu maitsemata ;
 Me söödaks ta sealihala,
 Kaswataks kana munala,
 Wõiaks wõi wilakila,

Paneks padjule magama,
Siidisäangi suikumaie,
Sametisse puhkamaie."

Kallis Kalewide poega

Sõjateeda sõitenessa

Jättis jälgi murudele,

Kabjatahti kaljudele ;

Oleks meelta murudela,

Keelekesta kiwidela,

Paemurrul pajatusta,

Kaljuseinal sõnasida :

Küll'ap mitukümmend kohta,

Mitu tuhat tunnissuuda

Sõeluksiwad sõnumida,

Tuulaksiwad teadusida

Kalewide poja käigist,

Sõjateele sõitemisest.

Wiru laia väljadela

Seisid seltsis sõjalased

Wereahned wennikesed

Parwes, kui see linnupere,

Suurem sipelgate pesa

Päikese paistusela.

Teised läinud teista teeda,

Läinud laial laastamaie,

Külasida kurnamaie,

Peresida piinamaie,

Rahwa wara riisumaie

Tugewamaid tappemaie.

Kalewipoeg, kange meesi,

Sõitis hobu sadulassa

Karates sõja keskele,

Paksemasse waenupaika

Laskis hobu hüpatille,

Kõrwikese kargatille

Kangemate kaela pääle,

Mõistis mõõka möllamisel
 Mõrtsukana mängitada,
 Tuli rauda tuiskamisel
 Surma kombel sirutada.
 Keskei sõda keeritelles
 Puistas Kalew meeste päida
 Nii kui lehti lepikussa,
 Kolletanud kaasikussa,
 Lõhkus puruks liiknesida —
 Säureluida sadandela,
 Kasiluida koormandela,
 Turjaluida tubandela,
 Küljeluida kümme tuhat
 Wirnas katsid surnud wälja,
 Kehad kuhjaks künkasida
 Mitmes kohas kaswis mäeks
 Surnu rünned sambelila;
 A s s a m a l l a angusiwad
 Kümme tuhad kooljakeha.
 Kalewide kallis hobu
 Ujus waenu wereojas,
 Kõbust saadik kontidessa
 Küljest lahutatud käsi
 Magas nii kui raagu maasa,
 Sõjameeste sõrmesida
 Nii kui roogu rabadessa,
 Kõrrekesi lõiku-wäljal:

Mitte poleks waenumeekest
 Ühte ainust elus peasnud,
 Piinast saanud põgenema,
 Kui ei õnnetuse kütke
 Kalewida kammitsenud,
 Surmateele teinud tõkkeid.
 Kui ta ratsul kihutelles
 Tulisammul tuiskadessa
 Püüdis pakkupõgejaida,

Reduspaika rändajaida
 Waljul käel wirutada,
 Kergas hobu hüpatessa
 Mäest mäkke, künkast künka;
 Sammu pikaks sirutelles
 Kukkus mäede keskeele,
 Sattus sala rabasoosse
 Kalewide kallis kõrbi;
 Magu lõhkes mätastikku,
 Jalad soosse jäädanessa,
 Kabjad kõntsa kadunessa.
 Kalewide kange poega
 Hobu hukku ohkadelles
 Pahal tujul pajatama:
 „Saagu, saagu ma sajatan,
 Saagu sa rabaks raipenema
 Pori sooksa pendimaie,
 Märjaks wirtsuks mädanema,
 Soo-sapiks sündimaie,
 Kasteks kärnakonnadele
 Maitseks wiha madudele.“

19. Murueide tütrede.

Kalewipoeg pajatama:
 „Heitkem, wennad, enne koitu
 Puhukeseks puhkamaie,
 Kehasida karastama.
 Kui saan selga sirutanud,
 Pihaluuda paerutanud,
 Siis ehk wõtan teista teeda,
 Rajan targemada rada
 Õnne kombel hommikula.“
 Siis'ap mehed sirutasid

Tule paistel puhkamaie
Leiba luusse laskemaie.

Tulid ligi teised langud,
Teised wõõrad waatamaie,
Murueide tütreä noored
Kastekeeril kõpsatelles
Murudele mængimaie,

„Öekesed, hellakesed !
Lähme lustil kiikumaie
Kasteheina kõrre pääle,
Angerwaksa warre pääle,
Kurekatla põhja pääle :
Juba laulid õhtukuked
Häälitsesid ehakanad
Wanaisa wainueltä,
Taara tamme oksa päälta.
„Mis sääl magab muru päälä ?“
Murul magab neli meesta.

„Ehitagem, hellad wennad,
Päewapunal poisikesed,
Teeme meestel' udumütsid,
Kastekeerust kuuekesed !
„Öekesed, hellakesed !
Lähme unda õmblemaie,
Näigusida näitamaie :
Koome kujud koidu eele,
Lõksutame lustikirjad
Kalewipoja pähälä
Tehkem tüki tõekirja,
Walekirjad wahedele,
Petiskirjad piludele.
Laskem mehed magadesä
Õnneaega õitsenedä,
Kuulda kulla käo kukku,
Hõbedase linnu häälta.“

„Kas see kägu kukub kurba
 Linnukene laulab leina
 Kurbtus jäägu kuusikusse
 Leinamised lepikusse.
 Kallis kangemehe poega.
 Kui sa lähed teede käiki,
 Surmateeda sõitemaie,
 Ehita hobu helmesse,
 Ratsukene rahadesse,
 Pane pähe kuldapäitsed,
 Pane hõbe pannaldesse,
 Pane siidi paeladesse;
 Seo siidi hobu silmad,
 Hõbekarda ratsu kabjad,
 Pane lakka puna paela,
 Tukakene taalerisse,
 Saba seo sa sametisse.

Kalewipoeg, poisikene!
 Tahad minna taewa teeda:
 Ära tähtissa takista,
 Ära kuusse komistele,
 Ära puudu päikesesse!
 Jäta päikest paistemaie,
 Kuu kuma andemaie,
 Tähed teeda näitamaie.

Kalewipoeg, poisikene!
 Tahad minna põrgu teeda:
 Ära hukka põrgu uksi,
 Wärista põrgu wärawaid,
 Jäta seisma põrgu seinad,
 Jäta ukсед hukkamata,
 Wärawad wäristamata,
 Seinald paigal seisamaie “

„Lähed sõtta sõitemaie,
 Waenuteeda weeremaie:
 Jäta nõdrad nottimata,

Poisikesed puutumata,
 Lasteisad langemata :
 Siis ei leski leinamaies,
 Piiga silmi pisarila
 Waesid lapsi walu kütkes.“
 Laulis lindu lepikusta,
 Kukkus kägu kuusikusta.
 Haldja tütar haawikusta,
 Kõõruteles koidukana.

Murueide tütred noored
 Lustipidu lõpetama ;
 Kargasiwad kõrre päältä,
 Angerwaksa warre päältä,
 Kurekatla põhja päältä
 Kohkel koju minemaie :
 Juba eite tõstis hääлта,
 Juba kuri kutsumaies :
 „Tulge, piigad peenikesed !
 Tulge tööda toimetama,
 Siidisida sidumaie,
 Punapaelu punumaie ;
 Juba laulsid Looja kuked,
 Laulsid Uku ukse päältä,
 Wanaisa wärawalta.“

Õekesed, hellakesed !
 Käigem kiiresti koduje ;
 Otsas meie õnne aasta,
 Lõpetatud lustipidu,“

20. Kalewipoja surm.

Sala saadikute sõidud,
 Külaliste tuule käigid
 Tühja teede tallamised
 Pahandasid Kalewipoega.

Murekoorma muljutusel
 Läks ta laande luusimaie,
 Tuskatuju tuulutama,
 Kus ei kanda enne käinud,
 Warbad enne olnud weerend.

Kui ta tuska tuulutelles
 Kõndind päewa, kõndind kaksi,
 Kõndind kolmandama päewa
 Luusil mööda laanesida,
 Sääl'ap sammud sattunesid
 Peipsi järwe piiredelle,
 Kus ta jalad õnnekäigil
 Sagedasti enne sammund :
 Ehk küll kohta kurwal silmal
 Wõõras täna waatanessa.
 Kaugemale käidanessa
 Puutus Kalewide poega
 Kääpa jõe kallastele,
 Kuhu enne Pihkwa käigil
 Unneaja õitsemisel
 Warastatud werewenna. —
 Mõõga lausund magamaie :
 Karistajaks kandijale,
 Wiletsuseks wiidejale.

Kallis Kalewide poega
 Ei sa wõinud ette teada
 Taga tarkusel tähenda,
 Unenäossa ette näha,
 Magadessa mõtteida :
 Kuida mõõgal antud käsku
 Soome sepa sajatusel,
 Walmistaja wannetusel
 Sulle surma sigitama,
 Werist palka walmistama.
 Eks sa helkind lustiläigil,
 Laulnud lausa lainetesse,

Wannutanud wetewoodi,
 Sajatanud sügawassa!
 „Kui aga juhtub käidenessa
 Jalakanda pistma jökke,
 Kes sind enne ise kandnud:
 Siis'ap mõõka, sõbrakene,
 Murra jalad tal mõlemad!“
 Kinnitatud kurja käsku
 Sunnitie sortsiele
 Mõõka kätte maksamaie,
 Kesse mõõka siia kandnud,
 Wargakäpil wiinud wette.
 Aga mõõga arwamisi
 Sepa wanne segatanud
 Kui nüüd Kalewide poega
 Jalakanda pistnud jökke,
 Mõõka kohe mõtlemaie,
 Arwus nõnda arwamaie:
 Kas ei enne ise kandnud
 Meesi ole mõõgakesta?
 Kas ei kohus karistada?
 Sajatuse sunnitusel
 Murdis mõõka mõrtsukana
 Kalewile kintsudesse,
 Lõikas maha labajalad.
 Puretelles põlwedeni.
 Kalewide kange poega
 Surmawalu sunnitusel
 Kibedasti kiljatama,
 Hädas appi hüüdemaie!
 Roomas käpil kalda ääre
 Langes maha lagedale,
 Weri walgus wälja pääle.
 Ehk küll jökke jäänud jalad
 Põlwist saadik puudusiwad:
 Kattis Kalewide keha

Waka osa werist maada.
 Kalewide kiljatused,
 Hädas appi hüüdemised,
 Walusurma wingumised
 Paisusiwad pilwedesse,
 Kerkisiwad kõrgemale,
 Tõusenesid taewaasse
 Kõrgeisa kamberisse.

Kalewipoja kiljatus,
 Walu piinas wingumine
 Kostab ikka kustumata,
 Wätab ala waikimata
 Eestipere poegadele,
 Eesti-talu tüterile!
 Saab weel aasta sadandala
 Sündind kahju sõnaldama,
 Kuni kattew murukaisu
 Wiimisel laulja wõsukesel,
 Kuldanokka linnukesel
 Surmas suud saab sulgumaie.

Taewalikud tutwad tulid
 Wennikesta waatamaie
 Tulid walu waigistama,
 Kibedusta kustusama,
 Panid rohtu haawa pääle,
 Waluwõtjat wermetele.

Siiski sigis haawust surms,
 Weri wõitis wennikese,
 Närtsiteles mehe noore.
 Kalew kemples surmakütkes
 Waakus hinge walusasti;
 Weri tarretanud wäljal,
 Pani kohta punetama.
 Keha juba külm ja kange,
 Waikus werewoolamine,
 Süda tuksul seisanessa;

Siiski Kalewide silmad
 Särašiwad selgeesti
 Taewataadi tubadesse,
 Wanaisa kamberisse.

Põrmu paelust peasnud waimu
 Lendis lustil linnukana
 Pikil siiwul pilwedesse,
 Tõusenesi taewaasse.
 Taewas tehti terwe keha
 Warjuks Kalewide waimul',
 Miska wõidumeeste mängil,
 Pikkerlaste lustipidul
 Onnepäiwil hõiskadelles
 Magusamat põlwe maitstes,
 Põrmupõlwe waewa puhkas.
 Tema istus tulepaistel
 Taara kangelaste keskel,
 Kuulas käsipõsakile
 Laulikute lugusida,
 Miska tema tegusida,
 Jumedaida juhtumisi
 Tulepaistel pajatati,
 Kulla keeli kuulutati.

21. Kalew põrgu-wärawas.

Wanaisa isetarka,
 Kül'ap kandis murekoormat,
 Kui ta pääd ei pähitsele
 Mõnel ööl ei wõinud panna,
 Mõttesida mõlgutelles :
 Mis ta kangemale mehel'
 Taewas tööksa tõstanessa,
 Ametiksa arwanessa ?

Poega oli põrmu põlwes,
 Elu ilmas enne koolu,
 Suuri töösid sünnitanud,
 Wägewaida walmistanud,
 Waenlasi waenul wõtnud,
 Põrgutaati paelutanud
 Wõind ei wõimsat wedelema,
 Tugewamat jätta tööta —
 Laiskel taewas luusimaie.

Wanaisa, isetarka,
 Kutsus perepoegi kokku
 Sala nõusid sünnitama,
 Targemaida toimetama
 Taara taewalised targad
 Istusiwad iseekeskis
 Salakambri seina taga
 Nõudenikutuse nurga
 Pidasiwad paari päewa,
 Paari ööda puhkamata
 Sala nõuu ja sõnaldasid:
 Kuidas Kalewide poega
 Taewas tööle toimetada.
 Taara taewalised targad
 Mõtlesiwad ühel meelel
 Seltsis wiimaks seaduseksa:
 Kalewide kanget poega
 Põrgu wahipoisiks panna
 Alta-ilma hoidemaie,
 Wärawaida wahtimaie,
 Sarwikuda sõitlemaie,
 Et ei selli sidemesta,
 Kuri peaseks kütketesta

Angund kehast lahkund waimu,
 Taewa tõusnud tuikesta
 Sunnitie sedamaida

Kälma kehasse kõndima,
 Asupaika alustama.
 Kalewide külma keha
 Tõusis jälle toibumaie
 Pääst saadik põlwedeni,
 Aga jõkke jäänud jalgu,
 Küljest katkend kintsusida
 Wõind ei jumalate wägi,
 Taara tarkus terweks teha,
 Keha külge kinnitada.

Kalewide poega pandi
 Ratsul walge hobu selga,
 Saadeti salateedel
 Põrguriigi piiridele
 Wärawada walwamaie,
 Sarwikuda sõitlemaie,
 Et ei selli sidemesta,
 Kuri peaseks kütketesta,
 Kui siis Kalewide poega
 Weeres kalju wärawasse,
 Alla-ilma ukse ette?

Hüüeti ülewalta;

„Raksa kalju rusikaga.

Raske käega rabadessa

Lõi ta kalju lõhkeele, —

Aga käpp jäi kalju kütke,

Rusik kinni kiwirahtu.

Sääl'ap istub hobu seljas

Praegu Kalewide poega,

Käsi kütkes kalju küljes,

Walwab wahil wärawada,

Kaitseb kütkes teise kütkeid.

Põrgulased püüawada,

Kahelotsal põlend piirgul

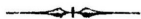
Ahelaida abrastada,

Kütkesida katkendella,

Jõuluajal lähwad lülid
 Peene juuksekarwa paksuks ;
 Kui saab hüüdma koidukuke
 Wanaisa wärawalta
 Jõulupüha tulikuda :
 Lähwad ahelate lülid
 Järsku jälle jämedamaks.

Kalewipoeg püüab käppa
 Wahewahel wägewasti
 Kalju seinast lahti kista,
 Raputab ja raksateleb
 Maa põhja müdisema,
 Künkasida kõikumaie,
 Mere walgel wahutama ;
 Mana käsi hoiab meesta,
 Et ei wahti wärawasta,
 Kaitsew poega põrgust peaseks.
 Aga ükskord algab aega,
 Kus kõik piirud kahelotsal
 Lausa läh'wad lõkendama ;
 Lausa tuleleeki lõikab
 Kätta kaljukammitsasta :

Küll siis Kalew jõuab koju
 Oma lastel õnne tooma,
 Eesti põlwe uueks looma

Sisekord:

1. Soowituseks.
  2. Kalewi ja Linda lugu.
  3. Wana Kalewi surm.
  4. Kalewipoja lapsepõli.
  5. Kalewipoeg püüab merest kurjawaimusid
  6. Kalewipojad jahil.
  7. Kalewipojad laulmas.
  8. Ema wargus.
  9. Ema otsimisel.
  10. Kalewipoeg mõõka kauplemas.
  11. Liigu joomine ja selle tagajärjed.
  12. Kes saab kuningaks,
  13. Kalewipoeg kündamas.
  14. Mõõga wargus.
  15. Mõõga otsimisel.
  16. Hale naljakas wahejuhtumine.
  17. Sortsilasi kolkimas.
  18. Kalewipoeg sõdurina.
  19. Murueide tütreid.
  20. Kalewipoja surm.
  21. Kalew põrgu-wärawas.
-

www.books2ebooks.eu